

Lk 9

SPORT

Meie suusatalent Marten
Aolaid saavutas IBU
Junior Cupi etapil 7. koha.

Lk 4

Lk 5

JÄÄTMEMAJANDUS

Vastused jäätmevaldkonnas
tekkinud küsimustele.

Lk 6

Lk 7

AJALUGU

Intervjuu 70 aastat tagasi
Siberisse küüditatud Tiiu
Teesalu ja Arvi Põldaruga.

Tiraaž: 6200

KOLMAPÄEV, 13. märts 2019

www.harku.ee f HarkuVald

Harku Valla Teataja

HARKU VALLA AMETLIK TASUTA HÄÄLEKANDJA. ILMUB KAKS KORDA KUUS.

Andmise rõõm
on saamis-
rõõmust alati
suurem.

Loe edasi lk 8

ARMIN KARU
Metseen

Foto: Ardo Kaljuvee / KM

Tabasalu muusikakooli
õppealajuhataja,
Tabasalu kammerkoori
dirigent ja Harku valla
teenetemärgi kavaler
Mai Ainsalu mõtiskleb
emakeelepäeval selle
olemuse üle.

MAI AINSALU

Kristjan Jaak Petersoni
sünnipäeval, 14. märtsil
tähistame emakeelepäeva. Seda juba aastast 1996, riikliku tähtpäevana aastast 1999. Kuidas tähistada ja tähtsustada midagi, mis on osa meist endist, nii enesestmõistetav ja igapäevane nagu emakeel? Tehes mõtterännaku ajalukku, näeme eesti keele arengulugu läbi sajandite. Meenutame, et eesti keele eluõiguse ja püsima jäämise eest on peetud visa võitlust. Väikese rahva saatust. Teiste ellujäämisstrateegiate kõrval on eestlastel üks kaunis salarelv: laul. Lauldes heliseb emakeel eriti kõlavalt ja laulja suud ei saa sulgeda.

Esimese eesti kirjaniku ja haritlase Kristjan Jaak Petersoni kaks sajandit tagasi kirja pandu kõnetab ja puudutab tänini. Kui vaevume kaasa mõtlema, kui püüame sõnadesse pandut tunda. Järgnevad read on luuletusest "Kuu": "Kas siis selle maa keel laulu tuules ei või taevani tõustes üles igaviku omale otsida?"

Helilooja Pärt Uusberg on suviseks laulupeoks kirjutatud teoses "Igaviku tuules" kasutanud just neid värsiridu. Nüüd, mil laulurahvas valmis, ühiseks peoks, kõlavad samad sõnad ja elavneb nende mõte muusikasse panduna kõikjal üle Eestimaa. Eks ole laulupeodki olnud oluliseks emakeele elushoidjaks. Esimesest üldlaulupeost möödub juunikuus 150 aastat. Mil kombel küll on tulnud lauldes läbi keeruliste, eestlust ja eesti keelt mitesoosivate valitsuste aegadest? Ikka kavalalt, tasa ja targu. Ärksameelsed traditsiooni ellukutsujad ja hilisemad korraldajad on küll saksa-, küll venemeelsest laulupidudesse osavalt rahvuslikust põiminud. Nii sõnas kui ka muusikas. Need hetked olid erilised. Saime usku rahvusena isolemise võimalikkusesse ja nii mõnigi verine vastuolu jäi olemata.

Keeleteemad elavamaks
Haridus- ja teadusministeerium on 2019. aasta nimetanud

Harku lasteaias on traditsiooniks saanud igal aastal tähistada emakeelepäeva, mille puhul mudilased loevad luuletusi ja pärast rõõmustatakse neid tänukirjaga. / Foto: erakogu

Selle maa keel

eesti keele aastaks. See märgib sajandi möödumist eesti keele seadustamisest riigikeelena. Keelt tähtsustavad sündmused toimuvad kogu aasta vältel ja ka igale kuule on mingit keelega seonduvat

Emakeelepäev,
14. märts on
Eesti lipupäev,
mil terve maa on
lipuehtes.

aspekti välja toov nimetus antud. Nii on näiteks juuli laulupeokuu, september keeleõppe ja tõlkijate kuu ning detsember eestikeelse hariduse kuu. Tore, kui need ei jääks vaid nime- tusteks ja temaatilisi sündmusi ei toimuks üksnes riiklikul tasandil.

Meenub, kuidas paar aastat tagasi käisime muusikakooli õpilastega Tartus emakeelepäeva puhul kontserti andmas. Lõbus ja hariv lisaväärtus oli selle käigu juures Tartu Karlova kooli emakeeleõpetajate läbi viidud "emakeelejooks". Võistkondadena mööda koolimaja seigeldes tuli lahendada eesti keelt ja kirjandust puudutavaid mängulisi ülesandeid. Lapsed on seda seikluslikku õppemängu hiljem põnevu- seppa meenutanud. On palju võimalusi, mil kombel igaüks saab iseenda, pere, sõprade ja kogukonna jaoks keeleteemasid elavaks muuta.

Eesti keelt väärtustavate tähtpäevade taustal mõelgem olulisimale – kuidas emakeelt iga päev kasutame. Kiiresti muutuv maailmas muutub ka keel. Tuleb laenata sõnu võõrkeeltest ja kenasti kohandatu- na on need sobilikud ning saavad osaks eesti keelest. Seda, kas konstrueeritud leiutissõnad ellu jäävad, näitab aeg.

Kaunis ja rikkumatu

Ettevaatlikuks teeb see, et eesti kõnekeelde sigineb järjest enam võõrkeelseid sõnu, millel on ometi olemas eesti- keelne vaste. Kui harjume selle nähtusega, ei märkagi keele mandumist. Usun, et olukord paraneb, kui seda veidi tead- vustada. Proovides näiteks enda ja lähedaste puhul teha väikeseid keelekohendusi.

Märts on emakeelekuu. Kasvasin üles kodus, kus iga kuu oli justkui emakeelekuu. Pooled pereliikmetest on eesti filoloogid. Kodu seinad olid maast laeni täidetud raamatutega. Lõtv ja inetut keelekasutust ei lastud läbi. Mäletan vestlusi eesti keele tuleviku teemadel.

Emakeelepäev on päev, mida peaksime mees pidama ja tähistama. Kasvõi iseenestest. Võttes vastu ja viies ellu otsus anda oma panus igapäevaselt sellesse, et eesti keel säiliks kauni, rikkumatu ja eesti- keelsena.

Emakeel lapsesuus

Harku lasteaija õpetajad küsisid mudilastelt, mis on emakeel ja mis tuleb neile meelde sõnaga emakeelepäev.

Eliise (6): Emakeel on eesti keel. Emakeelepäev on selline päev, kui räägitakse hästi palju eesti keelt.

Hanna (6): Emakeel on eesti keel. Isakeel on vene keel. Emakeelepäev on nagu naistepäev.

Tooni Ulla (7): Emakeel on selline asi, et see on nagu eesti keel. Emad on ainult eestlased. Emasid võib olla ka soomlasi, sellepärast nimetataksegi eesti keeleks. Emakeelepäev on siis, kui ema räägib eesti keelt. Siis saab isa kinkida emale kingitusi ja õpetab talle eesti keelt, kui ta on näiteks soomlane.

Marten (6): Emakeel on Eesti. See keel on emadele mõeldud, seepärast nimetataksegi emakeeleks. Emakeelepäev on, kui emmele teed kingituse ja teed talle kalli.

Bernhard (6): Emakeel näitab Eesti sünnipäeva. Emade kõhust sünnivad lapsed. Emakeel tähendab Eestit ja eesti keelt. Emakeelepäev tähendab, et Eesti on kaua iseseisev olnud.

Rosanna (6): Emakeelt on lihtsam öelda, see sobib keelega kokku. Emakeelepäev tähendab seda, et sa teed emale mingi kingituse.

Eron Matri (6): Emakeel tähendab seda, et ta räägib nagu inglise keeles. Emakeelepäev on siis, et ema räägib, mis ta vajab.

Lisete (4): Emakeel räägib eesti keelt.

Maia (3): Emakeel on dušigeel.

Pangapealse lasteaija 5–6-aastased mudilased mõtlesid emakeelest.

Anders: Emakeel on see, kui ema räägib oma lapsega sama keelt.

Grettel: Ema on rahulikult lastega – see on emakeel.

Marta: Emakeel tähendab Eestit, see tähendab armastust.

Eleanor: Emakeel tähendab seda, et hoolime emast.

Lana Violeta: Emakeel tähendab seda, et ema ei jääks haigeks.

Maria: Emakeeles on ema hää nagu linnukestel.

Dari: Mu ema musitab, see ongi emakeel.

Alex: Emakeel tähendab headust ja soojust.

VALLAJUHTIMINE

Lühiuudised

Vaata lisaks värsked uudised pea iga päev Harku valla kodulehel www.harku.ee.

Riigikogu valimised

Kui Riigikogu valimistel osales 63,7% valijatest, siis Harju-maa valimistel osalenute protsent oli 69,9%. Harku valla valimistel osalenute protsent oli 74,5%. Täpsemalt jaoskond 1: 77,3%, jaoskond 2: 69,3% ja jaoskond 3: 74,7%. Harku vallas andis elektrooniliselt oma hääle ligikaudu 60,4% valimistel osalenutest.

Lisainfo: www.valimised.ee.

(Harku valla valimiskomisjon)

Peatuse "Tabasalu" ehitustööd

4. märtsil alustati ühistranspordipeatuse "Tabasalu" ehitustöödega. Esimesena tehakse ümber paekiviaed, mis rajatakse maantee äärest eemale. Seejärel võetakse ette betoonist paviljoni lammutustööd ja pärast seda ühistranspordipeatusesse uue jalgte ühenduse rajamine.

Hiljemalt 31. maiks saavad mõlemad peatused klaasist bussipaviljonid ja linnasuunaline peatus jalgte ühenduse Nooruse 1a olemasoleva jalgteega.

Töid teostab Altos Teed OÜ.

Lisainfo: www.bit.ly/peatustabasalu.

(Henry Prits, teedespetsialist)

Mis on sinu prügikastis?

Harku vallas viiakse esimest korda Eestis läbi pilootprojekt, et leida viise, kuidas olmejäätmete seni puudulik järelevalve paremini töötada võiks. Elanikele ja teistele jäätmetekitajatele võib see tähendada sattumist märtsist aprillini juhuslikku valimisse, kelle segaolmejäätmete konteineri sisu vaadeldakse ja vastavust valla jäätmehoolduseeskirjaga võrreldakse. Koostööd teevad vallavalitsus, keskkonnainspeksioon, Eesti Keskkonnateenused ja Tallinna Ülikool.

Lisainfo: www.bit.ly/jaätmeprojekt.

(Anette Tilk, Tallinna Ülikooli magistrant, uuringu läbiviija)

Tasuta ohvriabi telefon

Sellest aastast alustas tööd tasuta ohvriabi kriisitefon 116 006 (24 h) ning veebikeskkond www.palunabi.ee, kus saab nõu ja abi eesti, vene ja inglise keeles.

(Sotsiaalkindlustusamet)

Statistika

(ilmub kord kuus)

Harku valla elanikkonna statistika seisuga 1. märts 2019

Kuni 1. aprillini saavad õpilased ja üliõpilased esitada taotlusi toetuse saamiseks välisriiki õpilas- või üliõpilasvahetuse programmide alusel õppima minekuks.

HARKU VALLAVALITSUS

Alates 1. jaanuarist 2019 hakkas kehtima määrus "Välisõppe stipendiumi määramise ja maksmise kord Harku valla õpilastele ja üliõpilastele", mille alusel on võimalik 15–26-aastastel õpilastel ja üliõpilastel, kes on Harku valla elanikena kantud Eesti rahvastikuregistrisse, taotleda stipendiumi.

Määruses on eraldi välja toodud tingimused, mis on eelduseks stipendiumi taotlemisel: piisav keeleoskus ja akadeemiline võimekus või ühiskondlik aktiivsus. Kui õpilased siirduvad tavaliselt vahetus-aastale gümnaasiumiastmes, siis üliõpilastel peab välisõpipingute perioodi alguseks olema läbitud bakalaureuseastme esimene õppeaasta.

Tasub teada

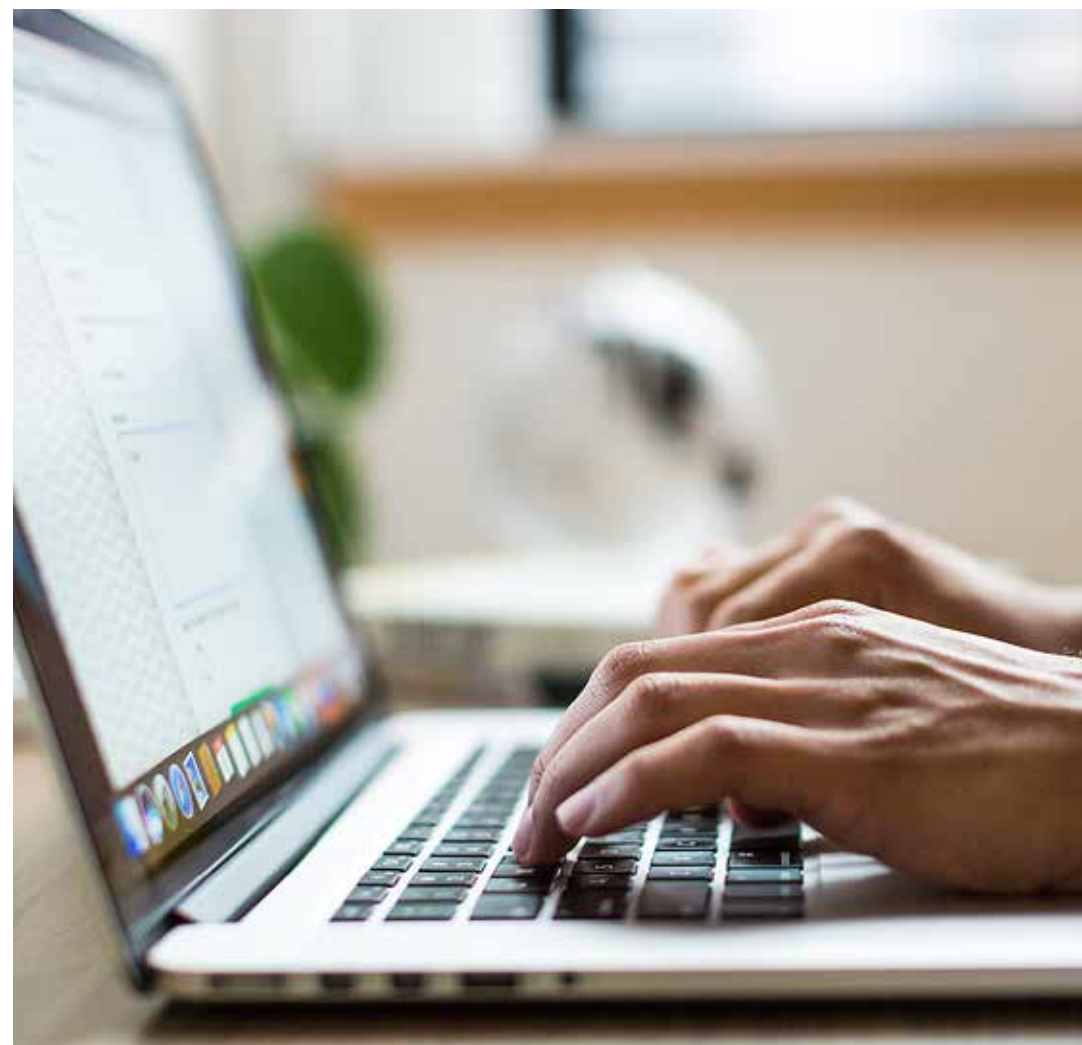
Stipendiumi taotlev õpilane peab omama piisavat keeleoskust ning vastama vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

1 on näidanud õpingutes üles silmapaistvaid tulemusi ning tema keskmine õpitulemus taotlusele eelneval õpiaastal on viiepallises hindesüsteemis vähemalt 4,0 või teises hindamissüsteemis võrreldav tulemus;

2 on saavutanud viimasel kahel aastal üleriigiliste õpilasvõistluste maakonnavoorus koha esikuuks ja lõppvoorudes esikümnes;

3 on osalenud aktiivselt õppetöös ühiskondlikus tegevuses.

Ootame taotlusi vahetus-aasta toetamiseks

Esita taotlus kiirelt ja mugavalt valla iseteeninduskeskkonnas www.bit.ly/HV-spoku. / Foto: Pexel

Taotle stipendiumit

Stipendiumi saamiseks saab esitada taotlusi kaks korda aastas, 1. aprilliks või 1. oktoobriks, vastavalt kasutamise perioodile eelneval õppeaastal või semestril.

Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada elektroonilises keskkonnas SPOKU vormikohane avaldus, millele peab lisama motivatsioonikirja, vahendava organisatsiooniga sõlmitud lepingu ja taotleja isikut tõendava dokumendi koopiad, tõendid tingimustele vastamise kohta, toetuse saaja CV ja õppeasutuse soovituskirja. Õpilase puhul esitatakse taotluse tema seaduslik esindaja.

õpilasele või üliõpilasele on kuni 800 eurot üheks semestriks või kuni 1600 eurot õppeaastaks või kaheks semestriks. Ühel kalendriaastal ühele taotlejale eraldatav maksimaalne stipendiumisumma kokku on 1600 eurot.

Kui vallavalitsus on määranud stipendiumi, õpilane

või üliõpilane on seda sihtots- tarbeliselt kasutanud, st vahetusprogrammi edukalt läbinud, tuleb selle lõppedes esitada aruanne, mille kohta saab täpsemalt lugeda määrusest. Juhul kui mõnel põhjusel õpingud katkevad, on Harku valla- valitsusel toetuse saaja suhtes tagasinõude õigus proportsionaalselt välisõppes viibitud ajaga ühe semestri põhisel.

Lisainfo: Haridus- ja kultuuri- osakonna juhataja (Aivar Soe) tel 606 3800 või e-posti aadressil aivar.soe@harku.ee.

Viide määrusele: www.harku.ee/valisoppe-stipendium

Taotle hajaasustuse programmist tuge

LEMBE REIMAN
Keskkonnaspetsialist

Programmi eesmärk on tagada hajaasustusega maa- piirkondades elavatele pere- dele head elutingimused ja seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maa- piirkondades.

Eesmärgi saavutamiseks toe-

tatakse programmist maa- pidamiste vee- ja kanalisatsio- nisüsteemide, juurdepääsu- teede ning autonoomsete elekt- risüsteemidega seotud tege- vusi.

Taotlusvoor on avatud 11. märtsist kuni 13. maini. Taot- lus koos kohustuslike lisa- dokumentidega tuleb esitada paber- ja digitaalselt all- kirjastatuna Harku vallavalit-

susele (harku@harku.ee või Kallaste tn 12, 76901 Tabasalu).

Toetust saavad taotleda füü- silised isikud, kes vastavad järgmistele nõuetele: taotleja elab alaliselt selles majapida- mises, millele ta toetust taot- leb; taotleja elukoht on ka rah- vastikuregistri andmete koha- sel selles majapidamises, mil- lele ta toetust taotleb (vähe- malt alates 1. jaanuarist 2018).

Projekti maksimaalne toe- tus ühe majapidamise kohta on 6500 eurot. Taotleja ja kaas- taotleja oma- ja kaasfinantseer- ring peab kokku moodustama vähemalt 33% projekti abi- kõlblikest kuludest.

Hajaasustuse programmi programmdokumendi ja taot- lusvormid leiab Harku valla ja Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehelt.

Kallaste tn 12, Tabasalu

HARKU VALLAMAJA ON AVATUD:

E	T	K	N	R
8.00–18.00	8.00–16.00	8.00–16.00	8.00–18.00	8.00–14.30
* 14.00–18.00			* 9.00–12.30	

* Ametnike vastuvõtuajad. Ametnike vastuvõtt toimub eelregistreerimisega telefonil 600 3848 või harku@harku.ee.

Harku Valla Teataja

VÄLJAANDJA
Harku Vallavalitsus
Kallaste tn 12, Tabasalu 76901,
Harju maakond
tel 600 3848, faks 600 3854
www.harku.ee

TOIMETUS

Toimetuse telefon: 5556 5434

Vastutav toimetaja Liina Rüütel,
606 3830, liina.ruutel@harku.ee

Toimetaja Mari Kukk, mari.kukk@harku.ee

Küljendaja Nigul Treimann

Vallaleht ilmub iga kuu teisel ja neljandal kolmapäeval. Harku Valla Teataja kanne toimub kolme tööpäeva vältel alates vallalehe ilmu- mispäevast. Kaastööd ja kuulutused palume saata hiljemalt ilmumiseelse nädala esmaspäevaks. Toimetusel on avaldamisel õigus kaastööd lühendada ja redigeerida. Vallalehes avaldamiseks saadetud reklaamidele toimetuse keelekorrektuuri ei teosta. Harku Valla Teatajas ilmunud artiklite/uudiste/kajastuste refereerimine on lubatud vaid toimetuse kirjalikul loal.

REKLAAM JA MÜÜK

5556 5434
vallaleht@harku.ee

Artiklid ja kaastööd:
vallaleht@harku.ee

TRÜKK

AS Printall

Esimesel märtsil saabusid mudilased ja nende vanemad esimest korda värskelt valminud lasteaeda.

Direktor, õppejuht ja toonekurg viisid kõikidega, kes kohale tulid, läbi mängulise hommikupooliku.

Mudilased astumas oma esimesi samme iseseisvumise teel. / Fotod: Liina Rüütel

MARI KUKK

Alates märtsist on Harkujärve uhiuues lasteaiahoones kuulda väikeste jalgade padinat ja kilkeid, sest neli rühma on komplekteeritud ning kõik laste heaoluks ja arenguks valmis. Mängulisel hommikul olid kohale tulnud lapsevanemad ja õppetööd alustavad lapsed ning külalised. Juhataja Mariana Gutjuma ja õppejuht Anneli Pedask viisid läbi tervitamis- ning tutvumistseremoonia. Laste üllatuseks oli postipakiga kohale tulnud toonekurg, kes hüppas kastist välja ja tutvustas end. Toonekure reipal juhendamisel sai tantsida ning seejärel palus ta kõik põnnid ja emad-isad paabulindudega kaunistatud tordile.

Lasteaed kui linnupesa

Ei olnud sugugi juhuslik, et lasteaia esimesel päeval oli külla lennanud toonekurg. Linnunimetus kannavad ka Harkujärve lasteaia neli avatud rühma. Mudilased on jagatud gruppidesse, valikus on Naerukajakad, Laulurästad, Põldlookesed ja Metsvindid.

Rühmade nime valikul arvestas õppejuht kooskõla Alasniidu lasteaia nimedega, kus on kasutusel lilled liitnimed, kuid lisas ka Harkujärve lasteaia eripära. "Liitnimedega linnud on hea võimalus õpetada lastele väärtuskasvatust looduse kaudu. Lasteaeda ümbritsev järveäärne mets ja teisel küljel park on silma jäänud ka linnuliikide rohkuse poolest, millega seoses saame teadmisi arendada loodusvaatluste kaudu," selgitas Pedask ja lisas, et

kuna keskkond on kui kolmas õpetaja, on oluline, et lapsed viibiks võimalikult palju loomulikus looduskeskkonnas ning õpiks kõike ise avastades ja loodust uurides.

"Lisaks meenutab ka maja arhitektuuriline vorm plaanilt vaadates linnupesa kuju. Usun, et see lasteaed saab olema mudilastele õnnelik pesa, kus kõik on armastusega hoitud." Alates 1. augustist lisandub veel

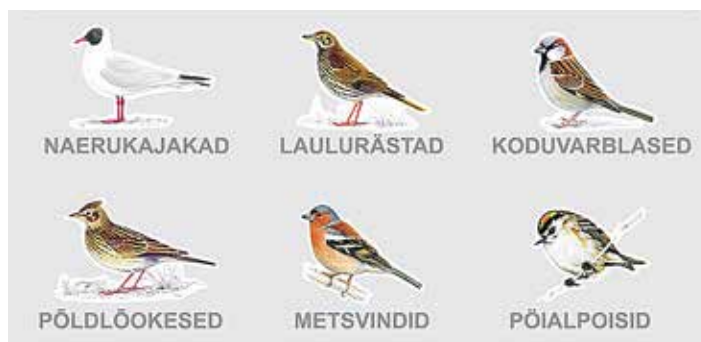

Pärast aktiivset hommikut pakuti söögitoas torti ja morssi.

Lasteaeda otsitakse logopeedi ja alates suvest loodetakse leida muusikaõpetaja, kõogi käivitades vajab lasteaiapere ka kokka. Lisainfo: direktor@alasniidu-lasteaed.eu.

kaks rühma: Koduvarblased ja Põialpoisid.

Pedaski sõnul on lapsi praegu neljas rühmas kokku 68. "Neljas rühmas oleks kohti muidu 80, kuid rühmade komplekteerimisel tuli seadusest lähtudes arvestada nii laste vanuse – söimerühmas tohib olla 14 last – kui ka erivajadustega."

Harkujärve lasteaia rühmad kannavad lindude nimetusi.

Teata ohtlikust kaevust või varingust

LIINA RÜÜTEL

Kommunikatsioonijuht

Turvalisema Harku valla nimel kutsume elanikke märkama ja teavitama ohtlikest katmata või katkiste luukidega kaevudest ning teistest sarnastest ohtlikest avadest (nt varingud, šahtid, veevõtukaevud, augud, kuivendus-süsteemid). Ohtliku koha avastamisel palume ohuala

märgistada või piirata kättesaadavate vahenditega.

Edastage ohtlikke avasid puudutav teave päästeala infotelefonile 1524, valla infotelefonile 1345, rakenduse "Anna teada" kaudu või e-posti aadressile harku@harku.ee.

Pöördumisel palume esitada võimalikult täpne info rajatise asukoha ja tüübi (nt kaaneta või katkise luugiga kaev, maa-alune mahuti, varing) kohta ning objekti suurust hinnata aitavad parameetrid (sügavus ja läbimõõt). Võimalusel palume rakenduse või e-kirja teel edastada ka foto.

Volikogu liikme kolumn

Indrek Anepaio: "Valda on vaja rohkem inimesi."

Harku vallavolikogu liige, nelja lapse isa, arutleb veebruari volikogu istungil vallavalitsusele antud ülesande, Suurupi-Muraste piirkonnas kolmanda kooliastme avamise üle.

Koolivõrk on üks osa valla arengust ja peaks põhinema tegelikel vajadusel ehk minu nägemust mööda väikeste inimeste olemasolul. Enne koolivõrgu arendamise muutmist peab otsustama, kuhu tahame ja saame vallas uusi inimesi juurde. Praegustel elanikel ei sünni piisavalt lapsi.

Veebruari volikogu istungil anti vallavalitsusele ülesanne avada Suurupi-Muraste piirkonnas kolmas kooliaste, 7. klass. Nõustun selle otsusega osaliselt, sest vaja on lahendada ruumiprobleem ajani, mil valmib Tabasalus hariduslinnak. Praegu saab see otsus olla ajutine.

Demograafia analüüsi baasstsenaariumi arvutus näitab, et aastaks 2040 kasvab valla elanike arv ainult tuhande inimese võrra. Arvutuste aluseks võetud sündivuskordaja 2,0 on TLÜ demograafikeskuse spetsialistide arvates liiga optimistlik ja peaks olema 1,8. Uue arvutuse järgi oleks ilmselt "tulemuseks" hoopis elanike arvu vähenemine.

Viimase 15 aastaga, kuhu jäid ka buumiaastad, on elanike arv kahekordistunud. Vallas on suur elanike arv vanuses 35–50 ehk 15 aastat tagasi olidki paljud neist need sisseärännanud noored, praeguseks tublid lapsevanemad.

Praegu elab Harku vallas 30–55-aastaseid u 4000 inimest – jämedalt võttes need, kes on praeguste laste vanemad. 20–35-aastaseid ehk neid, kes peaksid hetkel looma peresid, elab 2000. Seega inimesi, kes peaks tagama baasstsenaariumi, on kaks korda vähem kui lapsevanemaid praegu.

2008 sündis rekordina 283 last. Mida aasta edasi, seda enam arv kukub. Vähemalt sama taseme hoidmiseks tulnuks elanikel kümnendi

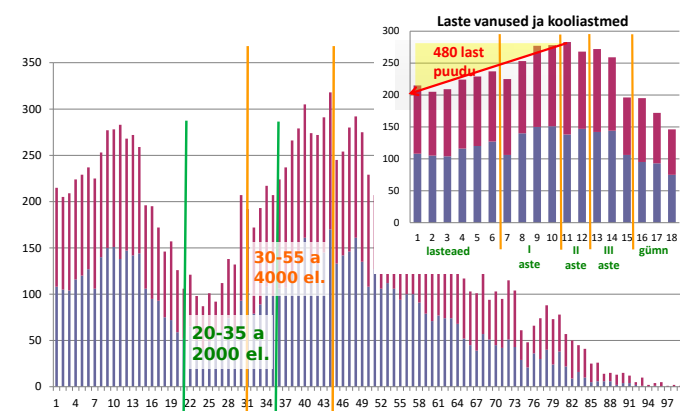
jooksul saada täiendavalt ligi 480 last. Neist n-ö puuduvatest lastest 97% jäävad Tabasalust Muraste poole asuvatesse küldadesse. Seejuures Muraste, Suurupi, Ilmandu ja Merikulast on puudu u 295 last ehk 63% kuni kümneaastastest lastest.

Muna või kana? Üks ei saa ilma teiseta

Näib, et tuleb aktiivselt tegeleda rändestsenaariumide kavade ja hakata valda meelitama noori lastega peresid eriti nendesse piirkondadesse, kuhu soovitakse kooli. Aastaid tagasi lepiti kokku ja fikseeriti meie ehituse üldpõhimõtted üldplaneeringus. Tiheasustusalad tekivad Tabasalu ja Tallinnaga piirnevale alale ning Tabasalust edasi jääb hajaasustuspriirkond. Praeguseks kehtestatud detailplaneeringud ja reaalne ehitustegevus peegeldavad seda trendi ilmekalt.

Noortele peredele tuleb luua tingimused valda elama asumiseks. Tuleb olla valmis avada valla üldplaneeringu arutelu eesmärgiga seda muuta ja hakata ette nägema tiheasustusalasid Muraste ning Suurupi piirkonda. Odamad elamispinnad, nagu korterid, ridaelamud, oleksid siis üks võimalik variant, mis tagaks elanike juurdevoolu piirkonda. Võib eeldada, et ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamise korral ehitatakse piirkonnas asuvad suvilad elamuteks. Kui paljudes neis on aga pered? Või kes müüks suvilad noortele peredele? Arendajalt saaks pinna ilmselt kergemini kätte.

Arengud käigu loogilist rada pidi ja argumentidele tuginedes, mitte ainult ühe piirkonna või poliitiliste mängude ning emotsioonide pinnalt. Aktiivsed kogukonnad peavad peale lühiajaliste isiklike huvide mõtlema ka jätkusuutliku valla peale.

Vallaelanike vanuseline jaotus. / Allikas: Rahvastikuregister

KESKKOND

Alates 1. aprillist kehtivad Harku vallas uued jäätmeveohinnad, millega seonduvalt jõudsid märtsi alguses elanikeni uued korraldatud jäätmeveo perioodi lepingud. See aga on külvanud elanikes märkimisväärsed segadust.

HARKU VALLA TEATAJA

Vallavalitsuse ja elanike küsimustele vastab valla lepingupartner, MTÜ Jäätmevalduskeskus juhatuses esimees Tõnu Tuppits.

Alustame algusest. Sügisel anti teada, et senise vedajaga lõpetatakse leping ja kuulutatakse välja uus hange. Miks leping lõpetati ja miks valiti uuesti partneriks AS Eesti Keskkonnateenused?

Seni kehtinud leping lõpetati poolte kokkuleppel seoses sellega, et AS Eesti Keskkonnateenused ei suutnud teenust osutada seni kehtinud hindadega.

Poolte kokkuleppel kehtib vana leping kuni 31. märtsini.

Uue hinna kehtestamiseks ja korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks pidi seaduse järgi korraldama riigihanke, mille võidab nõuetele vastav soodsaim pakkumus.

Riigihankele laekus kaks pakkumist. Hanke võitnud ettevõtte, AS Eesti Keskkonnateenused vastas kvalifitseerimistingimustele, pakkumus vastas nõuetele ja ta tegi kõige soodsama pakkumuse.

Loetud päevad tagasi jõudsid elanikeni lepingud. Kas nende allkirjastamine on kohustuslik?

Lepingu allkirjastamine ei ole kohustuslik juhul, kui inimene soovib ainult jäätmete äravedu isiklikust konteinerist üks kord kuus (hajaasustuse piirkonnas üks kord kvartalis).

Lepingu allkirjastamine on vajalik juhul, kui soovitakse tellida lisateenuseid, näiteks rentida jäätmemahutit või tellida tihedamat tühjendamist. Lisaks kinnitab allkirjastamine, et lepingul toodud kontaktandmed on õiged – nii jäätmeveoga seotud info kui ka arvete saatmiseks.

Mis juhtub, kui lepingut ei allkirjastata?

Kui lepingut ei allkirjastata, veetakse ära segaolmejäätmed vastavalt Harku valla jäätmehoolduseeskirjale, näiteks kuni kahe korteriga elamute juurest tiheasustusalal iga nelja nädala tagant ning hajaasustuse piirkonnas korra kvartalis.

Lepingu lisas, hinnakirjas on mitmeid lisateenuseid. Kui ma allkirjastan lepingu, kas see tähendab, et nõustun automaatselt ka lisateenustega?

Hinnakiri on lepingule lisatud selleks, et inimene teaks lisateenuste hindu ja tingimusi, kui ta soovib neid tellida.

Mitte ühtegi tasuta list lisateenust ei osutata enne, kui inimene on selleks soovi avaldanud (e-posti, paberkanaja või telefoni teel). Kui allkirjast

Vastused uue jäätmeveo

tataval lepingul on ainult jäätmevedu, ei saa tema arvele mitte midagi lisada, v.a ületäitunud mahuti tühjendamine – sellisel juhul teeb vedaja ka foto ja teavitab jäätmevaldajat, et mahuti oli ületäitunud.

Kui eeltäidetud lepingus (vt Lisa 1 – toim.) on toodud ka mahuti rent, biojäätmete mahuti vooderduskott või muu lisateenus, lisatakse need teenused arvele.

Kui inimene lisateenuseid või mahuti renti sisaldavat eeltäidetud lepingut ei allkirjasta, siis lisateenuseid enam ei osutata ning tema mahuti rent lõpetatakse ja see viiakse ära.

Lisateenuseid saab tellida ja neist loobuda kogu lepingu perioodi vältel, pöördudes klienditeenindusse.

Sellisel juhul – miks on lisateenuste hinnakiri lepingu lisa?

Lisateenuste hinnakiri on lepingule lisatud selleks, et inimene teaks lisateenuste hindu ja tingimusi, kui ta soovib neid tellida. Kinnitame veel kord, et mitte ühtegi tasuta list lisateenust ei osutata enne, kui inimene on selleks soovi avaldanud.

Miks Harku vald ei ole jäätmetega vabaturul?

Korraldatud jäätmevedu on valdadele seadusega pandud kohustus. Kohaliku omavalitsuste korralduse seaduse järgi on olmejäätmete veo korraldamine omavalitsuse üks tähtsamaid funktsioone.

Õnneks on jäätmeveo teenuse korraldamisel ka mitmeid eeliseid. Vabaturu tingimustes on suur oht, et raskemini ligipääsetavad kohad jäävad teenindamata, hind ja tingimused võivad olla piirkonniti väga erinevad ning osa jäätmevaldajaid ei anna jäätmeid vedajale üle. Hankija saab seada tingimusi, mis arendavad jäätmehooldust vastavalt kokkulepitud jäätmekavale, näiteks jäätmete liigiti kogumise arendamine.

Korraldatud jäätmeveo toimumine on ka eeltingimuseks riigilt kohaliku omavalitsusele antava jäätmehoolduse arendamise toetuse, sh investeeringutoetuste saamiseks.

Üldine hinnatõus ja uus hange

Võrreldes 31. märtsini kehtivaid ja 1. aprillist kehtima hakavaid hindu, on vahe märkimisväärne. Millega on antud hindade tõus põhjendatud?

Meile on pakkujad selgitanud, et teenuste hinnad on tõusnud, sest kasvanud on jäätmete töötlemise kulud, kütuse hind, lisandunud on raskeveokite teekasutustasu ja tööjõukulud kasvavad pidevalt. Kõik need on ka jäätmeveo teenustasu komponendid.

Lisaks on loomulikult kogu Eesti jäätmehoolduse suund jäätmete liigiti kogumise poole, selleks on ka Harku vallas loodud nii soodsad tingimused kui vähegi võimalik.

Kas ja millised on muudatused kliendi jaoks seoses uue hankelepinguga?

Võrreldes eelmise hankele-

pingu perioodiga on olulisem muutus lisatasu küsimine tagurdamise eest (lisainfo allpool – toim.).

Lisateenusena on hinnakirjas väljatoodud ka värava avamine. Jäätmehoolduseeskirja järgi ei saa võtta tasu värava avamise eest, mille taga on elamu- või aiandusühistu. Jäätmemaja, konteineri või elamu värava luku avamine on tasuta lisateenus, mida arvesta-

takse ühe aadressi kohta ühes kalendrikuus.

Oluline osa uuel jäätmeveoperioodil on jäätmete liigiti kogumise soodustamine. Hinnakiri on kujundatud nii, et liigiti kogutud jäätmete äravedu on võimalikult soodne.

Millised on hinnad võrreldes teiste valdade hindadega?

Üldiselt on segaolmejäätmete veo hinnad sarnased, kui tingimused on samad.

Lisateenused

Seoses hinnakirjaga on enim pahameelt tekitanud lisateenused. Kuidas neid tellida saab?

Üksnes konkreetse tellimuse ja lisateenuse kaupa, enne vastava teenuse osutamist. Juhul kui klient ei ole lisateenust tellinud, ei ole ettevõttele ka õigust selle eest arvet esitada, v.a ületäitunud mahuti tühjendamine.

Paljudel on tekkinud küsimus: millest tuleneb tagurdamistase tasu?

Uues hinnakirjas on tõesti enim tekitanud elanikes muret jäätmeveoauto tagurdamist puudutav regulatsioon. Teenust pakkuv ettevõtte ei ole

Tasub teada

- Harku vallavolikogu 18.12.2014 otsusega nr 116 otsustati sõlmida MTÜ-ga Harjumaa Ühisteenuste Keskus haldusleping korraldatud jäätmeveoga seotud ülesannete täitmise üleandmiseks. Otsusele lisatud analüüs ja sõlmitud haldusleping on kättesaadavad valla kodulehel.
- Alates möödunud aasta 23. aprillist on ettevõtte ärinimi MTÜ Jäätmevalduskeskus. Ettevõtte üks ülesandeid on jäätmehoolduse arendamine oma liikmesomavalitsustes. Keskuse töös saab kaasa lüüa vabatahtlikuna, kõik huvilised on teretulnud.

enam kontsessioonilepingu põhjal kohustatud jäätmeveoautoga tagurdama, sest see on ohtlik manööver, kus ohtu võivad sattuda nii inimesed, lemmikloomad kui ka inimeste vara. Tagurdamine puudutab tee läbimist tagurpidi, mitte ringipöörämist või vahetult mahuti juurde tagurdamist.

Teisalt võtab tagurdamine ka palju aega. Korraldatud jäätmevedu on ettenähtud toimuma nii, et see jõuaks kõikide jäätmevaldajateni ettenähtud veo päeval – kui jäätmeveoauto peab tagurdama, võtab see aega ja suurendab riski, et vedu kõigini ei jõua. Selline regulatsioon tuli hankelepin-

gutesse jäätmeveo teenuse osutajate ettepanekul.

Selle tõttu oodatakse kõikidelt jäätmevaldajalt kõikide muude alternatiivide kaalumist oma mahuti asukoha jaoks või ühismahuti kasutamist, milleni ei pea auto liikuma tagurpidi.

Kellele tagurdamise lisatasu rakendub?

Me eeldame, et kõikide mahutite puhul leitakse lahendus ja asukoht, mis ei eelda tagurpidi mahutini sõitmist. Me loodame, et ka tupiktänavate puhul leitakse muud alternatiivid jäätmete äraveoks ja selle saavutamiseks tuleb kõiki asukohti vaadata eraldi.

Biojäätmete mahutis peab olema nõuetekohane vooderduskott.

lepinguga seotud küsimustele

Hinnakiri on kujundatud nii, et liigiti kogutud jäätmete äravedu oleks võimalikult soodne. / Fotod: Arhiiv

Mahuti soetamisel või rentimisel veendu, et selle suurus oleks piisav.

Mis juhtub, kui tagurdamine on siiski vältimatu?

Kui jäätmevedaja teeb teenuse osutamisel kindlaks, et tema mahuti jääb tühjendamata ohtliku tagurdamise tõttu, saab inimene raporti koos foto ja selgitusega. Seejärel lepatakse klienditeeninduse kaudu kokku tingimused, kuidas edaspidi sellelt aadressilt jäätmeid ära vedada. Edasi leitakse lahendus juba koos vallavalitsuse spetsialistidega.

Lepingus on kirjas, et tee peab olema visuaalselt 4 m lai, kuid Harku valla jäätmehoolduseeskirjas on tee laiuseks vähemalt 3,5 m. Kuidas on seda põhjendatud?

Siin on tõesti erinevus. Jäätmehoolduseeskirja põhjal on kohustuslik vähemalt 3,5 m, kuid teenuse tõrgeteta osuta-

Talviseks jäätmeveo paremaks toimimiseks on oluline kinnistumaniikul korrastada mahuti ümbrus ja veenduda, et viimane ei oleks jäätunud maa külge.

miseks oleks soovituslik, kui tee oleks 4 m lai.

Mida tähendab kordusarve tasu?

Kui inimene, kellel ei ole e-posti aadressi, soovib juba talle postiga saadetud arve uuesti saamist postiga. Tasu ei rakendu nende klientide puhul, kellel on e-posti aadress.

Kordusarve saab ka ise tasuta klienditeenindusest või anda mõne tuttava e-posti aadressi, kes võib selle vajadusel välja printida.

Igapäevane

Millised on olnud klientide senised kaebused ja kuidas neid vältida?

Kõige sagedasem küsimus on: ootan juba X nädalat jäätmevedu, aga auto ei tule. Klient arvab ekslikult, et tühisõidu korral tuleb auto kolme päeva jooksul uuesti. Kui tühjendus jääb ära vedaja süül – auto katki, juht haige vms, siis see on õige järeldus.

Jäätmevaldajast või kolmandast isikust sõltuvast põhjusest – näiteks juhul, kui auto takistab mahuti tühjendamist, aias on lahtiselt koer, uks või värav on lukus – ärajäänud vedu teostatatakse enne järgmist graafikujärget päeva ainult siis, kui klient ise tellib lisaveo.

Kui raportis on kirjas tehniline põhjus, on seal ka info, milal uus vedu teostatakse – enamasti järgmisel või ülejärgmisel päeval. Sellisel juhul ei pea inimene ise midagi muud tegema kui jälgima infot.

Väga oluline on võtta ise klienditeenindusega ühendust, kui jäätmevedu jäi ära ja põhjendav informatsioon ei ole kliendini jõudnud kuni kahe tööpäeva jooksul.

Millised on nõudmised jäätmemahutile?

Kõige olulisem on mahuti soetamisel veenduda, et selle suurus on piisav.

Mahuti peab sobima väli-tingimustes kasutamiseks. Probleemiks on müügil olevad õhukesest plastist väga väikeste ratastega mahutid, mis õues vastu ei pea ning mida on lumes või poris raske liigutada.

Lisaks on murekohaks metallärega jäätmemahutid, mille ülemineäär on hakanud deformeeruma. Ääre korrasolek on oluline seetõttu, et prügiauto tõstemehhanismil oleks või-

malik turvaliselt konteinerit tühjendada. Juhul kui kliendil on kahtlus, et deformeerumine on tekkinud jäätmevedaja tõttu, tuleb selle kohta esitada kirjalik avaldus jäätmevedaja klienditeenindusele.

Jäätmemahutite nõuded on kirjeldatud Harku valla jäätmehoolduseeskirjas, mis on kättesaadav Harku valla kodulehel. Soovitusi mahuti soetamiseks leiab jäätmeveoettevõtete kodulehekülgedelt.

Kui mul on prügikastile sadanud päevaga lumi, kas prügi-auto jätab kasti tühjendamata?

Kui kaanel on ühe päeva lumi, mis ei takista mahuti liigutamist, tühjendatakse mahuti ikka ära.

“
Lisateenused
jõustuvad
hetkel, kui klient
on need kirjalikult tellinud.
”

Lumi on mahuti kaanel halb, sest kui see koos jäätmetega autosse puistatakse, suurendab see koorma kaalu ja auto võib jätta kaalupiirangu täitumisel veeringi pooleli. Samuti soovitame lumiste olude korral lükata puhtaks ka jäätmemahuti ümbruse – see kergendab nii vedaja tööd kui ka lühendab ühe mahuti tühjendamise aega.

Kutsume kõiki veo tellijaid talvisel ajal mõtlema inimese peale, kes peab mitusada mahutit lumest päeva jooksul välja tirima ja lumest ka puhastama. Vastukaaluks on igal jäätmevaldajal ainult oma mahuti, mille ta veopäeval peab üle vaatama.

Kas on võimalik tellida ka prügiavedu erandkorras, siis kui mu prügikast on täis?

Jah, selleks tuleb pöörduda klienditeenindusse.

Lepingus ja hinnakirjas on artikkel “liigiti kogumise tühisõidu tasu”. Millest see tuleneb ja kas seda on võimalik vältida?

Liigiti kogutud jäätmete mahuti tühjendamise tasu on väga madal võrreldes segaolmejäätmete äraviimise tasuga. Teenuse saamine eeldab lihtsalt jäätmevaldaja panust – kui ta on endale teenuse tellinud, peab ta ka graafikujärgsel veopäeval vastava jäätmeliigi üle andma.

Kui liigiti kogutud jäätmemahutis ei ole graafikujärgseks veopäevaks jäätmeid (mahuti on täitunud alla 20%), saab jäätmeveo tühistada ja paluda uut veopäeva või oodata järgmise graafikujärgse päevani. Pöörduma peab klienditeenindusse ja sellisel juhul ei rakendu ka tühisõidu tasu.

Olen saanud teavituse tühisõidust. Millistele nõuetele peab

sellega seonduv raport vastama?

Tühisõidu korral on jäätmevedaja kohustatud veo ärajäämist põhjendama foto või videoga. Kui raportis puudub mingil põhjusel tõendusmaterjal, tuleb seda küsida klienditeenindusest. Tühisõidu eest maksab inimene segaolmejäätmete äraveo tasu, v.a juhul, kui on eriolukorrad seoses teoludega.

Millised tingimused on järelveole? Kuidas toimub teavitamine ja kes tasub?

Kui vedu jääb ära jäätmevedajast olenevatel põhjustel, saab inimene vastava teate ja kohe, kui ettevõtte logistikud on uue veoringi toimumise aja kinnitanud, teatakse ka selle toimumise aeg. Enamasti järgmisel tööpäeval. Jäätmevaldaja ei maksa sel juhul ärajäänud veo eest, vaid ainult teostatud jäätmeveo eest.

Kui jäätmevedajast olenevatel põhjustel hilineb vedu üle kolme päeva, on inimestel õigus hilinevad päevade jooksul tekkinud prügi ära anda tasuta. Selleks peab prügi panema konteineri kõrvale kotiga. Arvestatakse selle kogusega, mis on selle jäätmetekke koha puhul tavapärase kolme päeva jäätmetekke.

Tasu ei tohi küsida mahuti tühjendamise juhul, kui teenuse osutaja on omal süül jätnud jäätmevaldaja teenindamata graafikujärgselt ning ei taganud kordusteenindust kolme kalendripäeva jooksul.

Kui juurdepääsutee ei vasta teenuslepingus esitatud nõudmistele, siis kes selle eest vastutab?

Tee seisundi eest vastutab tee valdaja.

Mis on lepingu punktist 4.1.2 lähtuv kokkulepitud aeg väikekonteineri paigutamiseks jäätmevedajale kättesaadavasse kohta?

Graafikujärgse päeva hommik kell seitse.

Lisainfo

Kuhu pöörduda, kui on olnud rikkumisi või probleeme?

Kõikide konkreetset aadressi, arvet ja klienti puudutavate küsimuste ning pretensioonide esitamise puhul palume pöörduda AS-i Eesti Keskkonnateenused, edastades pretensioonid kirjalikult e-posti aadressile tallinn@keskkonnateenused.ee. Seejuures on antud e-posti aadressile oodatud avaldused ka siis, kui kannatada on saanud kliendi vara. Esitatav avaldus peab sisaldama fotosid ja fakte.

Kui probleeme ei saa lahendada klienditeenindusega, saab pöörduda MTÜ Jäätmevalduskeskuse e-posti aadressile info@jaatmevalduskeskus.ee.

Juhul kui kliendi, AS-i Eesti Keskkonnateenused ja MTÜ Jäätmevalduskeskus esindajad lahendust ei leia, kaasatakse vallavalitsus.

AJALUGU

Seitsekümmend aastat möödub 25. märtsil päevast, mil 22 000 inimest Siberisse saadeti. Paljud neist ei tulnud tagasi. Genotsiidi ohvrid, Tabasalus elav pedagoog Tiiu Teesalu ja ehitaja Arvi Põldaru, on nõus läbielatud meenutama.

MARI KUKK

TIIU TEESALU:
"On suur ime, et ellu jäime!"

Olin seitsmekuune, kui Oma-kaitstes aktiivne olnud isa Vorkuta vangilaagrisse saadeti ja mu ema nelja tütreaga pärast kodumaja mahapõlemist sugulaste juurde kolis. Elasime Lõuna-Eestis. Ema astus kolhoosi ja hakkas tööle. 25. märtsil 1949, kui mina – olin siis kaheaastane – lõunaund magasin, sõitis auto hoovi. Mu 31-aastane ema, õed, kes olid kuus, kaheksa ja üheksa aastat vanad, pidid kahe tunniga pambud kokku panema ning teele asuma.

Ema jaoks oli see nii suur šokk, et ütles: "Laske mind või maha, aga ma ei lähe kuhugi! Ma ei ole ju kurja teinud, ainult lapsi kasvatanud." NKVD-mees aga teatas, et valikut pole: "Olete arreteeritud ja kulakuks tunnistatud!" Kõik käis vene keeles, aga mu ema ei osanud seda nii hästi ja ehmatuse tõttu ei saanud ta kõigest aru. Õnneks oli sõdur suhteliselt inimlik, aitas sahvrist asju kaasa valida, ema ei suutnud end koguda. Nii on mulle räägitud, sest ma ei mäleta ju midagi, olin imik. Ennast hakkasin mäletama Siberis.

Baaba-Jagaa päästis elu

Paluperast läks sõit Rõngusse, hommikul Elvasse ja sealt vaguniga edasi. Ema muretses, et mina haigeks ei jääks, mul ja õel jalatseid ei olnud. Esiälgu peatusime Omskis, ema pandi nelja lapsega maha ja saadeti muldonni. Nagu mu õde ütles: "Onni perenaine nägi välja nagu Baaba-Jagaa." Aga oli sõbralik ja arvatavasti jäime tänu temale ka elama, sest tal oli kits ja ma sain kitsepiima.

Mu esimene mälestus endast on see, et põgenesin lastesõimest. Seal tundus mulle kõik nii räpane, söödi kätega ja luristati, ruum asus keldris, aknad puruks ja kõik ligadilodagi. Esiälgu saadeti mu emaema Ust-Lukovka külla, Ordõnskoje rajooni, Novosibirskist 120 km lõuna poole. Sinna läksime me peagi järele ja asusime kõik koos elama endise kulaku majja, mille omanikud põlisvenelased olid Baikali taha saadetud.

Ema sai leiva ... ja süümepiinad kogu eluks

Suhted olid Siberis toetavad ja sõbralikud. Alguses küll õeldi, et ah, tulevad siia need röövlid, aga kui nähti, et saabuvad naised lastega, on töökad ja viisakad, ei olnud enam eelarvamusi. Tohtu rahvaste paabel oli seal küll: kasahhid, tadžikid, lätlased, leedukad jne. Mu esimesed sõnad olid

Mäletades märtsiküüditamist: Siberis veed

Tiiu Teesalu kannab südames traagilist saatust, mil ta kaheaastasena ema süles kaugele maale saadeti. / Fotod: Mari Kukk & erakogu

Kohe algab sõit ja üheksase Tiiu (ees) kujutlusis ootavad teda kodumaal õunapuuaiad.

eestikeelsed, aga olin sunnitud kiirelt vene keele ära õppima. Ema läks tööle karjalauta, hommikul astus esimesena uksest välja, viimasena tuli tagasi. Vanaema ei uskunud, et me veel kunagi tagasi tuleme.

Siiani imestan, kuidas me Siberi külas küll ellu jäime. Õnneks oskas vanaema ka eimilestki süüa teha, aga vahel tundsin nälga ja kõmpisin mööda tänavaid ning otsisin oblikaid. Ema rääkis, kuidas laost anti kord kohalikku nisuleiba. Ta oli nii näljane, tegi ju rasket füüsilist tööd, et sõi leivakese ära ... aga lastel kodus ei olnud midagi. See tegu oli tal nii südame peal, et enne surmangi meenutas, pisarad silmis. Kui ema tubli töö eest vasika preemiaks sai, läks kergemaks.

Kõige imelisem loodus

Mind kasvatati põhimõttel, et midagi küla pealt vastu võtta ei tohi, ei tohi kerjata. See arusaam on mul tänapäevani. Lõpetasin seal kolm klassi, neljandasse astusin juba Eestis. Mind kutsuti tsõganõtskaks, mustlasplikakeseks, lippasin oma pikkadel koibadel ringi, mustapäine ja kiitsakas. Kui oli pidupäev, tegi vanaema piimaklimbisuppi. Küll see maitses hästi! Ema õde saatis kodumaalt pakke, kilu ja kuivatatud õunu ning riideesemeid. Mina pidasin seda elu seal normaalseks, arvasin, et ongi nii: lehmad on kõhnad ja majad on onnid. Jõlkusin tihti omapäi ringi, olin jõe ääres. Kui ilus seal oli: kõrged kaldad, pääsupesad, sai ujuda, värvilisest

savist kujusid voolida ja nende lõhkumise pärast poistega arveid klaarida. Kullerkupud olid tulevärvi kuldseid ja moonid maailma kõige ilusamat puhast punast värvi. Eesti peale mõeldes kujutlesin, kuidas siin on kõik uhke, tohutud õunapuuaiad ja rikkalikud kirsipuusalud.

Olin üheksa-aastane, kui saime vabastusloa. Lapsed said loa varem tulla. Töövõimelisi inimesi, see tähendab ... vajalikke inimesi hoiti kauem kinni. Isa oli juba kodus, tal õnnestus vanaema maja ühes nurgas tuba saada. Olin väga õnnelik, et meil avanes võimalus tagasi tulla, aga ma ei olnud ju isegi külast väljas käinud, kogu mu maailm oli Siberis, kus oli imeline loodus ja aegajalt peatuvad mustlaslaagrid, kus naised kilkasid ja mehed vilistasid. Missugune elevus see lapsele oli!

Hirnutavad kuused ja Siberi-igatsus

Isa pääses laagrist amnestia korras tulema 1956. aastal, ta oli siis 43-aastane. Kahe aasta pärast suri ta insuldi tõttu. Sellest, mis toimus ja mida ta läbi elas, ei rääkinud ta kunagi. Sain võimaluse tema toimikut lugeda 1996. aastal. Küll on hea, et ma Tartus vene filoloogina lõpetasin, mõtlesin seda lugedes. Kõik oli ju vene keeles. Lugesin ja nutsin, nutsin ja lugesin. Kui me tagasi Eestis

olles isaga uuesti kohtusime, olime võõrad. Ema õpetas: kallista isa, kui teda esimest korda näed. Olin teda piltidelt näinud, ilus mees! Aga tal oli viinalõhn juures ja ilus ta ka enam polnud. Kuusehekki nägin esimest korda elus, oli talv ja kõikjal laius mets. Mina olin harjunud steppidega, jäändrike kaskedega. Mind hirmutasid kuused, tahtsin tagasi Siberisse. Kooselu isaga ei olnud kerge ... talle tundus, et ma ei oska üht ega teist. Sain peksa, et ei osanud lehma lüpsa ega õuna koorida. Aga ma polnud ju õuna näinudki!

Eesti eluga andis harjuda. Aga nagu Venemaal suhtuti meisse hästi, nii ka siin, samu-

ti koolis. Olin eesti keele unustanud, õpetajad nägid minuga hirmsat vaeva. Emal ja isal, kui nad Eestis taas kokku said, sündis vennake, kes hiljuti kahjuks lahkus. Arvan, et ema ja vanaema jäid ellu tänu sellele, et olid talutüdrukud. Õrnukesed õpetajad ... need surid seal.

Tunne oma vaenlast

Läbielatu on mind emotsionaalselt terve elu mõjutanud, on andnud iseseisvust ja oskusi üksi olla. Siberi aeg oli hoopis teine kui nüüd, kiusu ja kurjust ei olnud, kuigi kõik olid kehvakesed, püksegi polnud paljudel jalas. Praegune aeg on hull. Minult küsitakse, kuidas ma küll vene keelt õppisin. Mina leian, et esiteks peab oma vaenlase keelt tundma ja teiseks, mind nii väga huvitas kirjandus. Tänu keeleoskusele sain maailmakirjandusega tuttavaks.

Ma ei muudaks oma elus midagi. Kindlasti mitte! Memento liiduga, mille liige olen, tähistame 25. märtsi alati, samuti 14. juunit, ja oleme mõtteis kõigiga, keda küüditamine on puudutanud. Olen mälestused ka kirja pannud. Mu sulest on ilmunud neli osa "Sa ära möödu mineviku valust". Siberi-kogemus on mind ka õpetajana mõjutanud, ma ei ole ial kellegagi kurjustanud, olen alati hoidnud nõrgemaid ja seisnud nende eest.

Tiiu (esiplaanil) ja tema kolm õde. Sel aastal läks Tiiu kooli.

etud lapsepõlv tegi tugevaks

Arvi Põldaru leiab, et kogemus on teinud teda tugevamaks ja andnud teadmise, et mis tahes probleemile on lahendus.

ARVI PÕLDARU:
"Siber andis ellujäämis-
kogemuse, aga lapsepõlv
on igal pool tore."

"Meil oli Nissi vallas Lehetus oma talumajapidamine. Mina olin nelja-aastane, vend Kalju ühene, kui saime süüdistuse kulakluses. Isa varjas end metsas. Ema sai varem teada, et on minek. Tädi viis meid ven-naga Russalu metsa peitu, aga kui ema koos vanaemaga juba Keila rongijaamas oli, nõudis ema lapsi kaasa. Nendeta ei lähe ma kuhugi, teatas ta. Tädil ei jäänud muud üle, kui tuua meid ema juurde. Sõit läks lahti 25. märtsil. Olin laps ja lapsel ju muresid ei ole. Ema muret või hirmu välja ei näidanud. Mäletan, et vagunis anti suppi ja vanemad inimesed olid kaasa pakkinud tumedat liha, levis kuuldu, nagu oleks see hundiliha. Sõit kestis kaks nädalat.

Laps läks tööle

Kui Novosibirski oblastis Tserapanovski rajooni Krasnaretska külla jõudsimel, oli nii tugev ja paks lumi maas, et kandis hobuseid. Meid võtsid vastu kalmõkid ja varem sinna küüditatud, kõik olid lahked, pakkusid vilte ja piima. Et vend oli väike, oli piim hädavajalik. Asusime elama suurde vanasse koolimaja ühte tuppa, mis kubises lutikatest ja kirpudest. Ema saadeti tellis-

kivitehasesse tööle.

Kui sain seitsmeaastaseks, määrati mind tööle ratsahobuse selga. Minu ülesandeks oli heinakuhjade transportimine pärast heinategu. Seejärel olin töö tubakakasvatustes: vedasin härgadega järvest vett. Härjale raam selga, kummalegi poole suured veetünnid ja läks! Nälg ei mäleta. Meile saadeti Eestist pakke, kus oli magusat, suitsupekki ja muud säärast.

“Eestisse jõudes vaatasin imetusega, kui teistmoodi see elu siin on.”

Isegi kuusk saadeti kord pühadeks, Siberi looduses ju kuuski ei kasvanud. Suvel oli 45 kraadi sooja, talvel kuni 45 kraadi külma, kuid sealne kliima oli talutav. Meie kliima on karmim.

Hüpnotiseeriv uss ja kartulikiritegu

Ema käis iga päev viie kilomeetri kaugusel tööle. Kord oli ta tulnud läbi põllu tagasi ja ühtäkki oli keset teed uss, pea püsti. Ussi pilk hüpnotiseeris ema ja mõne hetke seisis ta tardonult. Siis tegi roomaja vön-

ke ja pani vilja, ema sai edasi minna. Juhtus, et ema käis ükskord öösel kuuvalgel külmunud kartuleid põllult kraapimas, et teha tärklisi, ja jäi vahele. Selle teo eest oleks ta võinud saada 25 aastat, sest öeldi karmilt: riigivara ei või keegi puutuda. Õnneks oli kolhoosiesimehe poeg mu parim sõber ja mängukaaslane ning tänu sellele ema pääses. Ega parima sõbra ema veerand sajandiks vangi pisteta!

Isaga juhtus nii, et tema lahkus 1949. talvel, pool aastat pärast seda, kui oma peret viimast korda nägi. Ta oli 49-aastane ja suri metsas kopsupõletikku.

Tagasi Eestisse, kõik oli võõras

Kaks aastat käisin Siberis koolis. Kui olin kümme, aastal 1953, said lapsed Eestisse tulla. Ühe tuttavaga pidin Eestisse pääsema. Ema lubas mind, vend oli reisiks liiga väike, aga ma jäin enne Moskvat haigeks, vist toidumürgistus, ja pidin kuu aega Moskva haiglas lamama. Tuttav vagunisatja tuli mulle järele, kui terveks sain, aga selle aja jooksul kiindus minusse haiglaõde, kel oli plaan mind lapsendada. Õnnestus ikkagi Eestisse pääseda.

Mäletan, et Eestisse jõudes seisin pargis ja vaatasin imetusega, kui teistmoodi see elu siin on. Tundsin viha, sest kõik oli võõras ja mulle tuttav maa,

lapsepõlvemaa, oli kaugel. Eestlased ei võtnud mind hästi omaks, öeldi, et oleme rahva-vaenlased. Eesti keel oli mul samuti kehv. Läksin kümneaastaselt uuesti esimesse klassi, kogu senine õppetöö toimus ju vene keeles. Olen käinud läbi tehnilise merekooli, õppisin motorist-mehaanikuks, aga kuna viisat ei saanud ja kuhugi minna ei lubatud, tulin merelt ära ja läksin ehituse peale.

Ellujääja

Küll ma olen tahtnud minna tagasi ja vaadata, kuidas seal kõik nüüd on! Aga on jäänud minemata. Üksi seda asja ette ei võta ja kampa pole veel kokku saanud. Mul on pilt nii silme ees ... kes teab, mil määral reaalsus mälestusest erineb.

Leian, et Siberi-kogemus on elus pigem aidanud. Kahetse-da pole midagi. Töötegemist pole ma kunagi kartnud, mul on majanduslik mõtlemine ja suudan raskuseid ületada. Kui paljud murduvad raskuste käes ... Igas olukorras tuleb kuidagi ära elada, mina olen eluga rahul. Vaat noortel on tänapäeval raske: pikad tööpäevad, laenu, laste nõudmised, dopingud jms. Seda ma võin küll öelda, et tänapäeval on füüsilist võimekust vähem.

Kui on 25. märts, oleme kolme sõbraga koos, teeme sauna ja räägime, kes mida mäletab. See on alati nii."

Peame küüditatuid meeles

Märtsiküüditamine oli Eestis 1949. aastal 25. märtsist kuni 29. märtsi õhtuni Nõukogude Liidu võimude läbi viidud elanike massiline vägivaldne ümberasustamine Eestist Venemaa Siberi piirkonda. See oli osa operatsioonist Priboi.

KORRALDUSTOIMKOND

Märtsis 1949 viidi vägivaldselt Siberisse rohkem kui 22 000 Eesti inimest. Totalitaarne režiim tembeldas süütu elanikke "sotsiaalselt võõraks elemendiks".

Mälestame koos Nõukogude okupatsioonivõimude ohvreid ning näitame üles valmidust seista inimlikkuse ja vabaduse eest, et sellised kuriteod enam kunagi ei korduks.

Noorim küüditatu oli teadaolevalt 3-päevane Anne Ojaäär Hiiumaalt, vanim 95-aastane vanamemm Maria Räägel Abja vallast.

Tule süüta mälestusküünlad. / Foto: Inimõiguste Instituut

Mälestame üheskoos

Märtsiküüditamise aastapäeval toimuvad vabariiklaste ja noorteorganisatsioonide eestvedamisel mälestusüritused kõikjal Eestis. Traditsiooniliselt süüdatakse mälestusküünlad Tallinnas Vabaduse väljakul, Tartus Raekoja platsil, Pärnus Iseseisvuse väljakul ja Narvas Raekoja platsil algusega kell 18.00.

Kell 16-17 toimub Maarjamäel Eesti kommunismi-ohvrite memoriaalil mälestustseremonia ja pargade asetamine.

Kell 15-21 kõlab memoriaali mälestuskoridoris Arvo Pärdi "Spiegel im Spiegel". Kõik on teretulnud mälestama ohvreid lillede, pargade ja küünaldega. Memoriaali info, juhised külastamiseks ja rohkem kui 100 000 kommunismiohvri andmetega e-memoriaal asub aadressil www.memoriaal.ee.

Tallinnas Vabaduse väljakul on maha märgitud Eesti kaardikontuur, millele on kantud raudteeliinid, kust saatustlik teekond alguse sai. Eestis harva kasutatava laser-tehnoloogiaga kuvatakse Tallinna linnavalitsuse seinale märtsiküüditamise lugu. See emotsionaalne ja kirjeldav audiovisuaalne teos annab aimu, kui ootamatu ja julm oli küüditatutele osaks saanud ülekohus. Öhtu vältel on animatsiooni kõrval kuvatud küüditatute nimed.

Kohapeal antakse kuues keeles 1949. aasta märtsis toimunud ka lühiväljaande. Palume osalejatel kaasa võtta kalmuküünlad.

Ajalugu näitusteks

Kunstirühmitus Sled, mis tegeleb moodsa kunsti ja antropoloogia piirimal mälu ja identiteedi küsimustega, näitab 25. märtsist kuni 14. juunini kuuteistkümmes erinevas Eesti raudteejaamas näitusesarja "Siberi lapsepõlv". Väljapanek räägib inimestest, kes küüditati Siberisse lapsena või kes sündisid Siberis. Anna projektile hoogu www.bit.ly/Siberi-lapsepõlv.

Mälestuspäeva õhtul kurvub endine Patarei vangla, totalitaarsete režiimide kuritegude üks sümbolitest, mere poolt punaseks, paistes kaugele hoiatava mälumajakana. Eesti Mälu Instituut loob Eesti riigi toel Patareisse rahvusvahelise kommunismiohvrite mälestusmuuseumi ja teaduskeskuse. Juba mais avatakse hoones kommunismikuritegusid tutvustav näitus. Lisainfo algatuse kohta leiab www.bit.ly/IMVC-est.

Mälestusüritusi korraldavad Tulipisar, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Memento Liit, Eesti Mälu Instituut, Inimõiguste Instituut, noorteühing Avatud Vabariik, Sled, okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu koostöös justiitsministeeriumiga.

Lisainfo: www.bit.ly/MK-2019

INTERVJU

Kaadreid filmist. / Fotod: Allfilm

Aastakümneid Harku vallas elanud metseen Armin Karu pani vaataja-rekordeid purustava linatõe "Tõde ja õigus" sünnile õla alla. Ta tõdeb, et kultuuriprojektide toetamine on eluliselt oluline: "Just kultuur on meie rahvast läbi ajaloo elus hoidnud."

MARI KUKK

Kinosaalid rahvast pungil, raamatukogudes ja -poodides Eesti kirjanduse tüvitekste, Anton Hansen Tammsaare "Tõde ja õigus" osi naljalt ei leia. Endine kasino-ärimees Armin Karu on üks neid, tänu kellele film ekraanil on. "Tõe huvides tuleb nentida, et selle filmi puhul olin ma üks kaastootjatest," täpsustab Karu. Ta ütleb, et film ületas ka tema enda ootusi, ehkki teda ei üllatanud niivõrd vaataja-rekordid, kui võrd emotsionaalne laeng, mida teost vaadates saab. Ärimees leiab, et tugi on ära tasunud juba sellega, et nii palju inimesi on seda kiitnud: "See on filmitootjale kõige väärtuslikum valuuta."

Põhjuseks, miks ta projektis osales, oli tõik, et peaproductsent Ivo Felt kutsus. "Olen väga tänulik selle eest," sõnab Karu. "See ei ole Arminile esimene ja loodetavasti mitte ka viimane filmiprojekt. Seepärast ei olnud see just eriline ajugümnaastika, et temani jõuda. Otsisin kedagi, kes aitaks filmi finantseerida. Samas olin kuulnud, et ka Armin oli mu tegevuse vastu pisut huvi tundnud," sõnab Felt ja meenutab, et kui nad aastaid tagasi kohustusid ja mitmest filmiideest rääkisid, tundis Armin sidet just "Tõde ja õigusega". "Ta oli sellest algusest peale huvitatud ja see film vajab tema osalust väga," kiidab peaproductsent. Ta ütleb, et kuigi linatõe oli nende esimese koostöö, on küllap mõlemad seda meelt, et sobiva filmiprojekti leidmise korral jätkatakse. "Koostöö oli igati meeldiv!"

Loomad võtteplatsil

Armin Karu meenutab, et nad käisid Ivoga ka võtteplatsil ja olid abiks nõu ning jõuga, kus vaja. Meelde on jäänud see,

Armin Karu: "Andmise rõõm on saamisrõõmust alati suurem."

Armin Karu on varasemates intervjuudes öelnud, et andis filmile kuuekohalise summa. / Fotod: erakogu

Armin Karu abikaasa Kaia ja produtsendi Ivo Feltiga filmi esilinastusel.

kuidas loomadega oli kogu aeg jant ja isegi Tanel (režissöör Tanel Toom) pidi mööda võtteplatsi jooksuma ning neid taga ajama. "Kõik oli nagu valmis ja siis otsustas näiteks lehm minema kapata ning tagaajamine algas. Eks seetõttu pidi Ivo ju ise heintesse põssat mängima minema," naerab Karu, "või kujutad sa ette, kuidas on

võimalik koera õpetada kümneid kordi samal kohal junnil käima ja just siis, kui võttegrupp valmis ning ootel? Huvitavat oli filmimise jooksul nii palju, et ei jõua üles lugedagi." Karul on nagu paljudel eestlastel raamatuga "Tõde ja õigus" esimene kokkupuude kooli kohustusliku kirjanduse kaudu. "Naljaga pooleks võib

öelda, et Tammsaare monumendi juures pargis möödus mu lapsepõlv," räägib ta. Kas teose juures kõnetab teda töö-rügamine, tõe ja õiguse tagaajamine? "Kõik see jah ... kõnetab," vastab ta napilt.

Ajalugu on kirg

Kuigi lugemiseks pole Karul aega just maa ja ilm, leiab ta selleks siiski mahti. Mis enim puudutab? "Mind on kõige rohkem puudutanud ajaloo-raamatud, mis räägivad meie ristimise eelsetest aegadest, kui elasime ja hingasime ühtse rahvana aastatuhandeid," ütleb ta ja toob raamatusoovitustest välja näiteks August Mälgu "Läänemere isandad" ja Indrek Hargla teose "Raudrästiku aeg". "Annab hea pildi sellest, kust me oleme tulnud ja mille üle peame uhkust tundma ning seda ka edasi kandma. Väikese kõrvalepõikena pean lisama, et meie koduvalla Rannamõisa ja Türi alu pank on olnud samasugune kõik aastatuhandeid. Peaksime seda austama ja hindama, sest oleme sellega koos

elanud samuti aastasadu, kui mitte -tuhandeid."

Niisama ei kire

Mida metseenlus annab? "Andmise rõõmu," vastab Karu, "on see ju alati suurem saamisrõõmust. Nii on öelnud ka Tammsaare." Küsimusele, milliseid

osa. Ärimees loodab ka, et Eesti peredesse sünnib rohkem lapsi: "Me ju ei soovi, et Eesti koja hõivaksid võõra-maalased. Kui me seda aga tõsiselt ei võta, siis kahjuks nii läheb."

Et väärt kultuuriideedel oleks võimalik toetust saada, on Karu loonud MTÜ Suurte Tegude Fond, mis kaalub toetusavaldusi ja otsustab, mida toetada. Millele otsustamine tugineb? "Ikka sisetundele ja kogemusele ning ka perspektiivi arvestades. Kui tänu toetusele tundub projektile olevat potentsiaali suureks kasvada, on sel suur eelis ühekordse projekti ees. See on ka soovitus, mida projekti plaanides silmas pidada – kasvupotentsiaali," selgitab kogenud ettevõtja.

Millega ärimees igapäevaselt tegeleb ja mis lähiaastail plaanis? "Eks ma ikka oma ettevõtete juhtimisega tegele, ega need ju kuhugi kadunud ole. Plaanidest kuulete aga siis, kui need selleks valmis on. Ükski tõsine mees ei kire enne, kui munad valmis."

Laupäeval,
16. märtsil
kell 18.30 saab
"Tõde ja õigust"
vaadata
Muraste kinos.

kultuuriprojekte mees veel on toetanud, vastab ta, et neid on palju. Karu leiab, et kõik, mis aitab säilitada meie keelt ja meelt, on meie kohus, iga-ühe teha. Ta usub, et kultuuri hoidmisel on meil kõigil oma

Rannamõisast pärit Marten Aolaid (19) saavutas 2. märtsil toimunud IBU Junior Cupi etapil Sjusjoenis 7. koha. Praegu on ta sarja kokkuvõttes 35. kohal, Eesti poistest paremuselt teine.

MARI KUKK

Marten, tubli saavutus! Millised on muljed?

Olen igal juhul tulemusega väga rahul. Oli hea päev, kõik kulges ladusalt, lasin puhtalt ja sõidukiirusega võis rahule jääda. Usun, et juunioride klassis, kus võistlen endast kolm aastat vanematega, on see väärt tulemus.

Kui kaua oled suusatamisega tegeleenud?

Alustasin murdmaasuusatamisega 13-aastaselt. Näitasin juba üsna varakult häid tulemusi. Kolm aastat hiljem võeti mind laskesuusatamise gruppi.

Noorena proovisin erinevaid spordialasid, kergejõustikut ja ujumist. Aja möödudes muutusid need igavaks, mõneti ka sellepärast, et ei tulnud välja nii, nagu oleks soovinud. Lapsena käisin perega palju suusatamas, tundsin, et see on minu jaoks. Sealt ka otsus: lähen suusatrenni.

Üks naljakas lugu on ka sellega seoses: esimesed trennid algasid sügisel ja kui treenerid mind suusatamas nägid, arutasid selle üle, kas mind üldse trenni võtta. Nägin väga koba välja. Lõpuks otsustati: võtame, vaatame, mis saab. Järgmine talv tuln teatemeeskonnaga Eesti noorte meistriks ja treeneritel vajus suu lahti. Siis hakkasin tõsiselt treenima.

Mis on sinu pikem eesmärk?

Jõuda laskesuusatamise maailma teravaimasse tippu. Selleks pean palju tööd tegema, laskmine on vaja stabiilseks saada. Järgmise hooaja mõttes on eesmärgid pooleldi lahitud, sest suvel ootab mind ajateenistus.

Millised on su treeningpäevad?

Treeningpäevad on laagris ja kodus väga erinevad. Ühes kuus olen kaks-kolm nädalat

Marten Aolaid: "Olen puhta spordi poolt!"

Marten Aolaidi eesmärk on jõuda laskesuusatamise maailma teravaimasse tippu. / Foto: erakogu

laagris, ülejäänud ajal treenin kodus. Laagris on maht suurem, trennid raskemad. Kodus on eesmärk hoida toonust ja valmistuda järgmiseks laagriks. Kevadel ja suvel teeme trenni Eestis, kus enamasti on sile maa ja saab hästi põhja laduda. Sügisel siirdume mägedesse kiirust arendama. Laagrites olen umbes 200 päeva aastas.

Milline on olnud sinu hooaeg?

Hooaeg algas suurepäraselt Šveitsis, kui saavutasin detsembris 8. koha IBU Junior Cupil, läbides neli tiiru puhtalt. Hooaja keskosas läks laskmine pisut käest ja sellesse perioodi jäänud MM-il ma head tulemust kirja ei saanud.

Nüüd hakkab hooaeg lõpu sirgele jõudma, käsil on viimane välisvõistlus: IBU juuniorite lahtised Euroopa meistri võistlused, Norras. Pärast seda on veel Eesti võistlused jäänud.

Mis on sinu jaoks spordis kõige olulisem?

Usun, et tekkiv rahulolu. Mulle meeldib koos sõpradega trennis käia. Rajal oleme konkurendid, väljaspool võistlust lähedased sõbrad. Praegu on sport minu elustiil.

Mida arvad hiljuti lahvatanud dopinguskandaalist?

Minu jaoks oli see väga kurb uudis, mõistan hukka sellise käitumise. See pani suure pauku kogu Eesti suusaaladele. Tunnistan, mul oli trennis ebamugav kanda Estonia kirjaga dressi.

Olen puhta spordi poolt, isegi kui saavutad 50. koha, olgu see alati ausalt saavutatud. Mul on austus nende sportlaste vastu, kes teevad puhast sporti, sest tean, kui raske töö see on.

Mis sa arvad, mida oleks sul veel vaja, et olla parim?

Pean suusakiirust parandama. Seda, mida muutma peab, peame kevadel treeneriga arutama. Tallinnas puudub laske tiir, kodus viibides laskmist har-

jutada ei saa, mis kindlasti on ebastabiilse laskmise põhjus.

Tippspordi jaoks on tarvis tippvarustust. Igal aastal on vaja mitu paari uusi eri ilmas-tiku jaoks sobivaid suuski. Suur soov on saada isiklik võistlusrelv. Praegu on mul klubi antud relv, mis on praeguseks vananenud mudel.

Ja lõpuks on tippu jõudmiseks vaja ka majanduslikku tuge. See on keeruline ja valu-punkt. Juuniore ei toetata piisavalt. Seni olen hakkama saanud vanemate abiga. Kuid ka Harku vald on oma abikäe andnud. Olen selle eest tänulik. Minusse usutakse ja see on vajalik enesekindluse saavutamiseks, et edasi minna. Mul on soov alati endast parim anda!

2018/2019. aasta parimad tulemused*

- IBU Junior Cup, Norra, sprint, 10 km, 7. koht (trahve 0 + 0)
- IBU Junior Cup, Šveits, individuaal, 15 km, 8. koht (trahve 0 + 0 + 0 + 0)
- IBU Junior Cup, Prantsusmaa, jälitussõit, 12,5 km, 23. koht (trahve 1 + 2 + 0 + 2)
- IBU Junior Cup, Tšehhi, sprint, 10 km, 27. koht (trahve 0 + 2)

* Kõikidel võistlustel osales Marten koos kolm aastat vanematega.

Meie vald

Rubriik tutvustab kord kuus Harku valla vaatamisväärsusi, loodust, allasutusi, põnevaid projekte ja fakte ajaloos.

Harku valla kultusekivid

Keegi ei tea täpselt, miks ja millega lohud tehti. / Foto: Eddi Tomband

Meie vallas on viljakaid muldi, mida on haritud juba tuhandeid aastaid. Meil on mitmeid kaitse all olevaid muistseid põlde ja asulakohti.

EDDI TOMBAND

Vääna-Jõesuu kooli direktor

Maaharimise kinnituseks on ka 45 lohu-kivi, mille asukohta saab vaadata maa-ameti kodulehel kultuurimälestiste kaardil. Sealt on üle poolte puudu, nende asukoht on näha veebiaadressil www.muistsejaht.blogspot.com.

Tihedamalt on kive Ilmandu, Sõrve, Adra, eriti Kütke külas. Lohukivid on muistsete põldude piires. Lohkude tegemise komme on saanud siin alguse umbes 3000 aastat tagasi ja häabus kolmanda sajandi paiku. Kuna kultuurikihti kivide juures ei ole, ei tea keegi täpselt, miks ja millega lohud tehti. On mitmeid teooriaid. Arvan, et osa seemneviljast pandi lohku, et kindlustada hea saak. Saagi heaks ohverdamiseks ei oleks vaja väga paljude lohudega kive. Küllap oli lohu tegemine ise oluline. Kas siis konkreetse alekorra, külvaja või külvikorra puhul.

Tundub, et algul toksiti lohk ja kindlasti viimistleti pöörleva esemega siledaks. Kuju poolest sobib hästi

konksadra nüriks läinud ots. Hea ülevaate olemasolevast teabest annab Eduard Leppik oma raamatu "Lääne-Virumaa kultusekivid" üldosas.

Põnev nagu arvutimängus

Avastamata muististe otsimine on põnev nagu arvutimäng, aga reaalses looduses liikudes.

Lähemalt tahaks pajatada ühest päevavalgele tulnud kivist Muraste poest 800 meetrit lõunas. Päevavalgele sõna otseses mõttes, sest viimane teave oli aastast 1983, kui kohalik mees Bernhard Paimre seda arheoloogidele tutvustas ja kivi kaitse alla võeti. Viimased inspekteerimised olid andnud tulemust: "kadunud". Olin varem seda kivi otsinud küll Harjumaa muinsuskaitseinspektoriga ja omapäi, kuid õnn naeratas 7. detsembril 2014 – kaugema kivilhunniku alt tuli nähtavale suurema nurg, millel oli näha paar lohku. Mitu neid täpselt on, jäi kevadiste talgulistele avastamisrõõmiks. "Teeme ära!" talgutele sai tellitud kopp ja labidatega tuli appi seitse inimest. Kaevasime kivi välja ja esimest korda Eestis lasime esialgsesse kohta 51 meetri kaugusele sikutada.

Täpsemat teavet sellest kivist leiab www.muinas.ee (register -> mälestised -> otsing 17508).

Proovige kaardilt üles otsida endale lähim kultusekivi, tehke sinna matk ja mõtteline ajarännak 2000 aasta taha!

Heategevuslik sõbrapäevakontsert

Tabasalu Lions Klubi korraldas koostöös muusikakooliga Keila-Joa lossis heategevusliku sõbrapäevakontserdi, kus esinesid ETV saate "Klassikatahed" tuntud muusikud: Auli Lonks, Ksenia Kuchukova, Katariina Maria Kits, Jakob Teppo, Merike Heidelberg, Tanel-Eiko Novikov ja Marten Altrov. Lisaks esinesid muusikakooli õpilased varasema kontserdi tulude abil ja valla toel ostetud klavessiinil. Pärast kontserti oli õhtusöök Ranno ja Markus Nurmsaare kitarriduo saatel.

Kontserdi tulu läheb valla laste muusikahariduse edendamiseks. Täname esinejaid, publikut, kondiiter Greete Mölderit ja mõisaomanik Andrei Dvorjaninovi.

(Kalle Viks, Tabasalu Lions Klubi)

HARJUMAA MUUSEUM KOGUB MÄLESTUSI!

Harjumaa Muuseum kutsub kirja panema nii enda kui lähedaste mälestusi

ARMASTUSEST

Tööd palume saata hiljemalt 1. septembriks 2019. a.

Postiga: Linnuse 9 Keila 76608
E-postiga: taavi.koppel@hmk.ee

Ühtlasi kogume lugudega seotud esemeid (fotod tähenduslikest inimestest ja kohtadest, sümboolsed esemed, kirjavahetus armastatu(te)ga jne).

Lisainfo: www.hmk.ee

HARKU VALLAVALITSUS TEATAB:

DETAILPLANEERINGUTE ESKIISLAHENDUSTE TUTVUSTAMISED

21.03.2019 kell 16.00 toimub Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik) Tabasalu aleviku Mesika tn 2 ja Mesika tn 4 maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu eskiislahenduse tutvustamine.

Detailplaneeringu eskiisiga saab enne tutvuda detailplaneeringute veebirakenduses või otselingil kaart.harku.ee/DP/180730_249/avalik.

21.03.2019 kell 17.00 toimub Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik) Meriküla Romantiku tee 29 ja Romantiku tee 31 maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu eskiislahenduse tutvustamine.

Detailplaneeringu eskiisiga saab enne tutvuda detailplaneeringute veebirakenduses või otselingil kaart.harku.ee/DP/180712_248/avalik.

DETAILPLANEERINGUTE ALGATAMISED JA ESKIISLAHENDUSTE TUTVUSTAMISED

Harku vallavolikogu 28.02.2019 otsusega nr 16 algatati detailplaneeringu koostamine Rannamõisa külas Harku tee 54 (katastritunnus 19801:002:1838) maaüksusel ja lähialal ja tunnistati kehtetuks Harku Vallavalitsuse 22. veebruar 2011 korraldus nr 187 "Rannamõisa külas Moe kütus ja Uus-Sepa 3 kinnistute detailplaneeringu algatamine".

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on selgitada välja võimalused Harku tee 54 katastriüksuse sihtotstarbe muutmiseks ning ehitusõiguse määramiseks äri- ja tootmishoonete püstitamiseks. Lisaks on detailplaneeringu koostamise eesmärgiks juurdepääsutee ja tehnovõrkudega varustamise lahendamine. Planeeritava ala suurus on u 4,7 ha.

Detailplaneeringu algatamisel ei ole uuringute vajadust ette näha. Uuringute vajadus võib ilmneda detailplaneeringu menetluse käigus.

Tunnistada kehtetuks Harku vallavalitsuse 22. veebruari 2011 korraldus nr 187 "Rannamõisa külas Moe kütus ja Uus-Sepa 3 kinnistute detailplaneeringu algatamine".

Detailplaneeringu eesmärgid on kooskõlas kehtiva üldplaneeringu ja Harku valla ehitustingimusi, miljööväärtuslikke alasid ning väärtuslikke maastikke määrava ja tihehoonestusalasid täpsustava teemaplaneeringu lahenduse ning tingimustega.

Detailplaneeringu algatamisel ei ole uuringute vajadust ette näha. Uuringute vajadus võib ilmneda detailplaneeringu menetluse käigus.

Detailplaneeringu eskiislahendust tutvustatakse 11.04.2019 kell 16.00 Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik)

Algatamise otsuse ja algatamiseks esitatud dokumentidega on võimalik tutvuda detailplaneeringute kaardirakenduses aadressil kaart.harku.ee/DP/181029_268/avalik.

Harku vallavolikogu 28.02.2019 otsusega nr 17 algatati detailplaneeringu koostamine Tabasalu aleviku Sarapuu tn 58b (endine lähiaadress Paju 1, katastritunnus 19801:002:3510) ja Sarapuu tn 60a (katastritunnus 19801:002:3500) maaüksustel ning reformimata riigimaal.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on selgitada välja võimalused kavandada Sarapuu tn 58b maa-

üksusest ning reformimata riigimaast üks uus üksikelamu ehitusõigusega elamumaa krunt ja üks ajutine elamumaa krunt, mis liidetakse olemasoleva hoonestatud Sarapuu tn 60a elamumaa krundiga. Lisaks on detailplaneeringu koostamise eesmärgiks juurdepääsuteede ja tehnovõrkudega varustamise lahendamine. Samuti lahendatakse detailplaneeringuga juurdepääs Tabasalu rabale. Planeeritava ala suurus on u 0,93 ha.

PlanS-i § 6 p 9 kohaselt on maakasutuse juhtotstarve üldplaneeringuga määratav maa-ala kasutamise valdav otstarve, mis annab kogu määratud piirkonnale edaspidise maakasutuse põhisuunad. Harku valla üldplaneeringu koondkaardilt nähtub, et Sarapuu tn 58b maaüksuse juhtotstarbeks on 60% ulatuses elamumaa juhtfunktsiooniga tihehoonestusala ja 40% ulatuses range režiimiga looduslik haljasmaa rohevõrgustiku Tabasalu raba tuumala. Üldplaneeringu kohaselt on range režiimiga looduslikul haljasmaal ehitustegevus keelatud.

Detailplaneeringuga soovitakse kavandada üks täiendav elamumaa krunt ja üks ajutine elamumaa krunt, mis liidetakse olemasoleva hoonestatud elamumaa, Sarapuu tn 60a, maaüksusega. Elamumaa krundid koosneksid üldplaneeringu kohaselt elamumaa juhtfunktsiooniga tihehoonestusala paiknevast elamumaa krundist ja üldplaneeringu kohaselt rohevõrgustiku tuumalal paiknevast ehitusõigusega maatulundusmaa krundist.

Seega kui planeeritaval alal toimuva ehitustegevuse ja sellele järgneva eksploatatsiooni raames ei kahjustata tuumala looduslikku maastikku ning selle toimimist, saab lugeda koostatud detailplaneeringu üldplaneeringu kohaseks.

Detailplaneeringu algatamisel ei ole uuringute vajadust ette näha. Uuringute vajadus võib ilmneda detailplaneeringu menetluse käigus.

Detailplaneeringu eskiislahendust tutvustatakse 11.04.2019 kell 17.00 Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik).

Algatamise otsuse ja algatamiseks esitatud dokumentidega on võimalik tutvuda detailplaneeringute kaardirakenduses aadressil kaart.harku.ee/DP/171129_44/avalik.

DETAILPLANEERINGU ALGATAMINE

Harku vallavolikogu 28.02.2019 otsusega nr 18 algatati detailplaneeringu koostamine ja otsusega 19 jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine Vääna-Jõesuu külas Jõetare (katastritunnus 19801:011:1760) maaüksusel ning selle lähialal.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on elamumaa sihtotstarbega krundi moodustamine ja ehitusõiguse määramine üksikelamu ning seda teenindava abihoonete püstitamiseks ja transpordimaa sihtotstarbega krundi moodustamine kergliiklustee tarvis. Samuti lahendatakse detailplaneeringuga tehnovõrkudega varustamine. Planeeritava ala suurus on 0,2 ha.

Detailplaneering sisaldab kehtestatud üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut üldplaneeringuga määratud krundi maakasutuse juhtotstarbe ulatusliku muutmise kohta.

Detailplaneeringu algatamisel ei ole uuringute vajadust ette näha. Uuringute vajadus võib ilmneda detailplaneeringu menetluse käigus.

Detailplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on

Harku vallavolikogu (aadress Kallaste tn 12, 76901 Tabasalu, Harjumaa); koostamise korraldaja Harku vallavalitsus (aadress Kallaste tn 12, 76901 Tabasalu, Harjumaa); koostaja on Harku vallavalitsuse tellimisel Optimal Projekt OÜ (registrikood 10449959).

Algatamise otsuse, keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise otsuse ja algatamiseks esitatud dokumentidega on võimalik tutvuda detailplaneeringute kaardirakenduses aadressil kaart.harku.ee/DP/160915_17/avalik.

DETAILPLANEERINGU VASTUVÕTMINE JA AVALIK VÄLJAPANEK

Harku vallavolikogu 28.02.2019 otsusega nr 20 võeti vastu Merikülas Romantiku tee 6 (katastritunnus 19801:013:0002), Romantiku tee 6a (katastritunnus 19801:002:0149) ja Romantiku tee 8 (katastritunnus 19801:001:2408) maaüksuste ning lähiala detailplaneering vastavalt K-Projekt AS-i (rg-kood 12203754) tööle nr 17064.

Detailplaneeringuga moodustatakse Romantiku tee 6a maaüksusest kaks ajutist elamumaa sihtotstarbega krundi suurustega vastavalt 625 m² (krunt pos nr 1b), mis liidetakse olemasoleva Romantiku tee 6 elamumaa krundiga, ja 108 m² (krunt pos nr 2b), mis liidetakse olemasoleva Romantiku tee 8 elamumaa krundiga. Ajutiste kruntide liitmisel moodustatakse kaks elamumaa sihtotstarbega krundi suurustega vastavalt 2233 m² (krunt pos nr 1) ja 1293 m² (krunt pos nr 2). Elamumaa kruntidele pos nr 1 ja pos nr 2 määratakse ehitusõigus ühe üksikelamu ja ühe abihoonete püstitamiseks, ehitisealuse pinnaga kuni 200 m². Elamu suurimaks lubatud kõrguseks maapinnast on planeeritud kuni 7,5 m ja kuni kaks maaapealsest korrust. Abihoonete suurimaks lubatud kõrguseks maapinnast on planeeritud kuni 4 m ja üks maa-pealne korrus. Lubatud katusekalle on määratud vahemikus 0–45 kraadi ühekorruselise ja 20–45 kraadi kahekorruselise hoonemahu korral.

Detailplaneeringuga moodustatakse Romantiku tee 8 maaüksusest üks avaliku kasutusega transpordimaa sihtotstarbega krunt suurusega 73 m² (krunt pos nr 3), tagamaks juurdepääsu Tilgu tee 27b maaüksusele. Transpordimaa sihtotstarbega krunt pos nr 3 võoandatakse tasuta vallale.

Planeeringuala veevarustus on kavandatud lahendada piirkonda teenindava olemasoleva puurkaevu baasil.

Planeeritava ala suurus on u 0,36 ha.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 28.03.2019–11.04.2019 k.a.

Planeeringuga saab tutvuda Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik) vallavalitsuse lahtiolekuaegadel, veebilehel www.harku.ee, detailplaneeringute veebirakenduses otselingil kaart.harku.ee/DP/170622_25/avalik.

Ettepanekuid ja/või vastuväiteid detailplaneeringu kohta ootame e-kirja teel aadressile harku@harku.ee või posti teel Kallaste tn 12, Tabasalu alevik, Harku vald 28.03.2019–11.04.2019 k.a.

DETAILPLANEERINGU MENETLUSE LÕPETAMINE

Harku vallavolikogu 28.02.2019 otsusega nr 21 lõpetati Liikva külas Onni 6 (praegune aadress Varsa tee 4, katastritunnus 19801:011:0517), Saelemme 1 (praegune

aadress Varsa tee 1, katastritunnus 19801:011:0692), Saelemme 2 (praegune aadress Saelemme, katastritunnus 19801:011:0693), Saelemme 3 (praegune aadress Suure-Saelemme, katastritunnus 19801:011:0694), Saelemme 4 (praegune aadress Metsa-Saelemme, katastritunnus 19801:011:0695) ja Jõeääre katastritunnusega 19801:011:0133 maaüksustel detailplaneeringu koostamine ning tunnistati kehtetuks Harku vallavolikogu 19. juuni 2008 otsus nr 83 "Liikva külas Onni 6, Saelemme 1, Saelemme 2, Saelemme 3, Saelemme 4 ja Jõeääre detailplaneeringu algatamine".

Vastuvõetud otsusega saab tutvuda Harku valla dokumendiregistris aadressil www.harku.ee/dokumendiregister.

PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE AVATUD MENETLUSED

Harku vallavalitsus teatab avatud menetluse algatamisest detailplaneeringut täpsustavate projekteerimistingimuste andmiseks:

1. Tabasalu alevikus Metsa tn 3 üksikelamu püstitamiseks ehitusprojekti koostamisel hoone katusekalde muutmiseks;

2. Suurupi külas Pärtli tee 33 üksikelamu püstitamiseks ehitusprojekti koostamisel hoone katusekalde muutmiseks.

Harku vallavalitsus teeb ettepaneku arutada projekteerimistingimuste andmist ilma avalikku istungit läbi viimata. Ettepanekuid ja vastuväiteid selle kohta ootame 13.03.2019–04.04.2019 k.a.

Projekteerimistingimuste eelnõudega saab tutvuda Harku vallavalitsuses ja veebilehel www.harku.ee/et/eel-nou-avalikustamine; alal kehtivate detailplaneeringutega saab tutvuda Harku valla kaardirakenduses kaart.harku.ee; www.ehr.ee kaudu esitatud taotlusega saab tutvuda riiklikus ehitisregistris (vajalik ID-kaardiga sisselogimine).

Ettepanekuid ja vastuväiteid saab esitada kirja või e-kirja teel harku@harku.ee 13.03.2019–04.04.2019 k.a.

PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE ANDMISE ARUTAMINE AVALIKUL ISTUNGIL

Harku vallavalitsus teatas avatud menetluse algatamisest detailplaneeringut täpsustavate projekteerimistingimuste andmiseks Vääna-Jõesuu külas Kõrre tee 51 alamaja laiendamiseks ja abihoonete püstitamiseks ehitusprojekti koostamisel Harku vallavalitsuse 04.09.2001 korraldusega nr 911 kehtestatud Vääna-Jõesuu külas AÜ Kõrkjas detailplaneeringu korrektuuri detailplaneeringuga määratud hoonestusala suurendamiseks.

Projekteerimistingimuste eelnõuga sai tutvuda 02.01.2019–16.01.2019 k.a. aadressil kaart.harku.ee/DP/eelnoude_avalikustamine/avalik.

Alal kehtiva detailplaneeringuga sai tutvuda detailplaneeringute veebirakenduses aadressil kaart.harku.ee/DP/010220_198/avalik.

Projekteerimistingimuste avaliku väljapaneku ajal esitati projekteerimistingimustele ettepanekuid ja vastuväiteid ning sellest lähtudes korraldab Harku vallavalitsus asja arutamise avalikul istungil **25.03.2019 kell 17.00 Harku vallamajas** (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik). Lisainfo: tel 600 3849, e-post Margus.Pilter@harku.ee.

PLANEERIMIS- JA EHITUSOSAKOND

VOLIKOGU ISTUNGILT:

28. veebruaril 2019 toimus Harku vallavolikogu istung, kus osales 17 Harku vallavolikogu liiget, istungit juhatasid Harku vallavolikogu aseesimees Kaupo Rätsepp ja esimees Kalle Palling.

ISTUNGIL VÕETI VASTU JÄRGMINE MÄÄRUS:

• Harku vallavolikogu 27. aprilli 2017 määruse nr 15 "Alasniidu Lasteaia põhimäärus" muutmine.

ISTUNGIL VÕETI VASTU JÄRGMISED OTSUSED:

- raha eraldamine reservfondist;
- nõusoleku andmine hoonestusõiguste koormamiseks ühishüpoteegiga;
- Harku alevikus asuva Pilliroo parkla tasuta kasutusse andmine;
- Harku vallas Adra külas asuva Humala tee 103 kinnisasja jagamise kohta seisukoha andmine;
- Harku vallas Vahi külas asuva Kruusa kinnisasja jagamise kohta seisukoha andmine;
- Rannamõisa külas Harku tee 54 maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu algatamine;
- Tabasalu alevikus Sarapuu tn 58b ja Sarapuu tn 60a maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu algatamine;
- Vääna-Jõesuu külas Jõetare maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu algatamine;
- Vääna-Jõesuu külas Jõetare maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine;
- Merikülas Romantiku tee 6, Romantiku tee 6a ja Romantiku tee 8 maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu vastuvõtmine;
- Liikva külas Onni 6 (praegune aadress Varsa tee 4), Saelemme 1 (praegune aadress Varsa tee 1), Saelemme 2 (praegune aadress Saelemme), Saelemme 3 (praegune aadress Suure-Saelemme), Saelemme 4 (praegune aadress Metsa-Saelemme) ja Jõeääre maaüksuste detailplaneeringu koostamise lõpetamine;
- Muraste-Suurupi kandis III kooliastme avamine, vallavalitsusele ülesande andmine;
- Harju maakohu rahvakohtunikukandidaatide valimine.

Kui Harku vallavolikogu märtsikuu eestseisuse koosolekul ei otsustata teisiti, toimub järgmine Harku vallavolikogu istung 28.03.2019 algusega kell 16.00 Harku vallamaja koosolekute saalis. Päevakorraga saab tutvuda viis päeva enne istungit veebiaadressil www.harku.ee/teated ja veebiülekanne on võimalik jälgida aadressil www.volis.ee.

VALLAVOLIKOGU KANTSELEI

Kuhu minna, mida teha

Vaata ka Harku valla sündmuste kalendrit veebilehel www.harku.ee/kalender.

Vaata Tabasalu noortekeskuse, Vääna-Jõesuu noortetoe ja Harkujärve noortekeskuse sündmusi www.noortekeskused.ee.

Päev	Algus	Mis toimub	Kus	Lisainfo
13. märts	18.30	Töötuba: minifotoalbum postkaardil	Tabasalu käsitöökamber (Sarapuu 12)	Facebook @EffieEesti
13. märts	20.30	Vääna-Jõesuu talisupleb	Vääna-Jõesuu jõgi	Facebook @vjkselts
16. märts	11.00	Lapsevanemate suhtlustreening (Gordoni perekool)	Restoran Seller (Klooga mnt 6a)	www.sinamina.ee
16. märts	18.30	Kinoõhtu Murastes: "Tõde ja õigus"	Muraste Kool (Lee tee 9)	www.muraste.ee
17. märts	10.30	Jumalateenistus: Rannamõisa kirikus	Rannamõisa kirik	www.rannamoisakogudus.ee
17. märts	13.00	Esiliiga B: JK Tabasalu vs Pärnu JK	Tabasalu staadion (Kooli 1)	www.jktabasalu.ee
17. märts	17.00	Jumalateenistus: Harkujärve kogukonnakirikus	Harkujärve kogukonnakirik (Kiriku tee 2)	www.inglitiib.ee
20. märts	18.00	Lapsevanemate suhtlustreening (Gordoni perekool)	Muraste Kool (Lee tee 9)	www.sinamina.ee
20. märts	20.30	Vääna-Jõesuu talisupleb	Vääna-Jõesuu jõgi	Facebook @vjkselts
22. märts	19.00	Kinoõhtu Murastes: "Raamatupood"	Muraste Kool (Lee tee 9)	www.muraste.ee
23. märts	11.00	Lapsevanemate suhtlustreening (Gordoni perekool)	Restoran Seller (Klooga mnt 6a)	www.sinamina.ee
24. märts	10.30	Jumalateenistus: Rannamõisa kirikus	Rannamõisa kirik	www.rannamoisakogudus.ee
24. märts	17.00	Jumalateenistus: Harkujärve kogukonnakirikus	Harkujärve kogukonnakirik (Kiriku tee 2)	www.inglitiib.ee
27. märts	18.00	Lapsevanemate suhtlustreening (Gordoni perekool)	Muraste Kool (Lee tee 9)	www.sinamina.ee
27. märts	18.30	Töötuba: pildiraamide tuunimine krakleetehnikas	Tabasalu käsitöökamber (Sarapuu 12)	Facebook @EffieEesti
27. märts	20.30	Vääna-Jõesuu talisupleb	Vääna-Jõesuu jõgi	Facebook @vjkselts

Harku Lasteaed

otsib oma meeskonda täistööajaga

KOKKA,

kes on kutsealase koolitusega, majandusliku mõtlemisega, töötab iseseisvalt, planeerib oma aega, oskab koostada menüüd ja käidelda toitu vastavalt laste toitlustamisele ettenähtud nõuetele ja vajadustele.

Hindame ausust, korrektsust, täpsust ning maitsva ja tervisliku toidu väärtustamist.

Kui tundsid ennast ära, siis just sind me otsime!

Pakume võimalust töötada kaasaegses ja hästi sisustatud köögis, abiks toimekas abikokk. Sind ootab sõbralik kollektiiv, abivalmis juhtkond ja rõõmsad lapsed.

Pakume stabiilset palka, puhkust suvel (35 päeva) ning soodsaid sportimistingimusi.

Tööle asumise aeg august 2019. Sinu CV-d ootame e-posti aadressil juta.meringo@harkulasteaed.ee. Lisainfo telefonil 651 0450.

Harkujärve Põhikool

otsib oma töökasse kollektiivi

PSÜHHOLOOGI

(0,5)

LOGOPEEDI

(1,0)

ERIPEDAGOOGI

(1,0)

Tööle asumine: esimesel võimalusel

Lisainfo: Harkujärve Põhikooli direktori Külli Riistopi tel 5556 7507 või e-posti aadressil kulli.riistop@harkujarve.edu.ee.

TEATED:

TEENUS

Ettevõtte teostab ehitus- ja remonttööd, ka väiksemahulised tööd. Tel 5660 7554, e-post: janek@janellidisin.ee.

Vanametalli kokkuost, konteinerite tellimine ja transporditeenus. Metalliveoks võimalik kasutada tasuta järeelhaagist. Asume Tutermaal, tel 678 2055.

Aastaringne fekaalivedu.

OÜ Norringsen, tel 5662 1300.

Väljaõppinud puudelangetaja teostab ohtlike puude ja okste raiet. Tööd teen tõstuki ja köistehnikaga. Kändude freesimine ja okste äravedu. Puude üldseisundi hindamine ja konsultatsioon tasuta. Tel 513 3458, www.ohtlikpuu.ee.

Teostame kruntide raie kompleksteenust: raietööd, materjali kokkuvedu, kändude juurimine/freesimine, jäätmete hankimine, okste ja kändude äravedu. Tel 513 3458, www.ohtlikpuu.ee.

Korstnapühkija ja pottsepa teenused. Ohtlike puude/okste langetamine ning viljapuude lõikamine. Lumekoristus. Tel 5348 7318, e-post: igor@inkteenused.ee.

Liuguksed, riidekapid, garderoobid. Abi projekteerimisel. Parimad hinnad. Tel 522 1151, www.nagusul.ee, FB Nagusul OÜ.

Pakume koduabi teenust eakatele ja erivajadusega inimestele. Tel 5682 4388, e-post: innerkteam@gmail.com.

Raamatupidamisteenus Eesti, Läti ja Norra väiksematele-ja keskmise suurusega ettevõtetele. Info tel 5033175 või info@weldnor.com.

Abi maja ehitusloa või kasutusloa asjaajamisel. 5306 1181, Mikk. majapaberid@gmail.com.

Ohtlike puude langetamine ja õunapuude lõikus. Tel 521 0334.

Korstnapühkija teenused, tel 5877 1665, www.puhaskolle.ee.

Liuguksed ja garderoobid. Hinnad soodsad. Garantii. Tel 502 9075, e-kiri liuguksed@kallion.net.

Arhitekt. Teen eramaja projekte, ka tagantjärele, laiendamine, jms. Hind ehitusloani 1000 – 1500. Tel 5831 9789, e-post: aare.keel@gmail.com.

Teostame vihmaveesüsteemide ja katuseturvatoodetega seotud tööd. Vihmaveerennid toodame kohapeal valtsimismasinaga – puuduvad liitekohad. Vihmaveerennid OÜ, tel 527 1059, e-post: info@vihmaveerennid.ee.

Hoonete soojustamine puistevillaga, teostame ka vajalike eel- ja järeltööd. Konsultatsioon objektile tasuta! Puistemees OÜ, tel. 501 6689, e-post: ken@puistemees.ee.

Korstnate ladumine ja pühkimine, tel 5461 6929.

Harku aastaid tegutsenud ehitusbrigaad võtab algavaks hooajaks vastu objekte. Tegeleme aedade, terrasside, fassaadide ja suvilate ümberehituse sh renoveerimistöödega. Omame ka plaattija tunnistusi. Info tel 503 7466.

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.

Ostan Teie seisva või mitte-töötava auto või muu mootorsõiduki, võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.

Ostan põllumajandustehnikat: traktor, heinapress, sõnnikulaotaja, saksavirtspüti. Tel 5609 6431.

Auto ost. Ostan kõiki marke, igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085, e-post: skampus@online.ee.

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. Tel 5895 8809, e-post: info@koduvärv.ee, www.kodu-värv.ee.

OST

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.

Ostan Teie seisva või mitte-töötava auto või muu mootorsõiduki, võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.

Ostan põllumajandustehnikat: traktor, heinapress, sõnnikulaotaja, saksavirtspüti. Tel 5609 6431.

Auto ost. Ostan kõiki marke, igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085, e-post: skampus@online.ee.

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. Tel 5895 8809, e-post: info@koduvärv.ee, www.kodu-värv.ee.

OST

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.

Ostan Teie seisva või mitte-töötava auto või muu mootorsõiduki, võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.

Ostan põllumajandustehnikat: traktor, heinapress, sõnnikulaotaja, saksavirtspüti. Tel 5609 6431.

Auto ost. Ostan kõiki marke, igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085, e-post: skampus@online.ee.

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. Tel 5895 8809, e-post: info@koduvärv.ee, www.kodu-värv.ee.

OST

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.

Ostan Teie seisva või mitte-töötava auto või muu mootorsõiduki, võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.

Ostan põllumajandustehnikat: traktor, heinapress, sõnnikulaotaja, saksavirtspüti. Tel 5609 6431.

Auto ost. Ostan kõiki marke, igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085, e-post: skampus@online.ee.

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. Tel 5895 8809, e-post: info@koduvärv.ee, www.kodu-värv.ee.

OST

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.

Ostan Teie seisva või mitte-töötava auto või muu mootorsõiduki, võib pakkuda ka ülevaatuseta! Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.

Ostan põllumajandustehnikat: traktor, heinapress, sõnnikulaotaja, saksavirtspüti. Tel 5609 6431.

Harku valla Aiaselts kutsub Jüri Annisti loenguõhtule:

Rajan ise omale aia

Kuidas panna paika raam ja milliseid elemente vältida?

Kuidas ja kas istutada suuremaid puid ja ja rajada väiksemad istutusalasid?

Ja palju muud teemaga seonduvat!

Oled oodatud!

20. aprill • kell 18.00 • Muraste kool • Osavõtt 5€

Harku valla Aiaselts kutsub:

Sigulda taimelaadale

Oleme kohal esimesel avamispäeval! Kõik laada nurgad saab üle vaadatud. Lisaks jõuab tutvuda ka Sigulda kauni kevadise loodusmaastiku ja vaatamisväärsustega!

4. mail kell 5.30

Väljasõit Tabasalust. Tagasi jõuame kell 22.00. Soodushind 31. märtsini 30 €. Aprillis 35 €.

Registreeri end: info@aiaselts.ee või tel: 5017137

KOLMAPÄEVAL, 13.MÄRTSIL KELL 18.00
ARVO PÄRDI KESKUSES LAULASMAAL

EMAKEELEPÄEVA KONTSERT

Musitseerivad: Tabasalu Muusikakooli õpilased ja
Tabasalu Kammerkoor

Kavas: Eesti muusika

HELISTA MULLE KÕIGIS
KINNISVARAKÜSIMUSTES

ANDRUS SOONSEIN
+372 50 94 112
andrus@domare.ee

DOMARE
KINNISVARA

1Partner

HARKU VALLA
MAAKLER

1partner.ee

Ville Värk
513 2422

OST • MÜÜK • ÜR
HINDAMINE
INVESTEERIMINE

Soovid osta või
müüa kinnisvara?

Saan Sind aidata –
tunnen oma koduvalda!

+372 502 3230

maarika.kaarepere@remax.ee

www.remax.ee/MaarikaKaarepere

maaklerMaarikaKaarepere

Avaldame südamest kaastunnet
Marjele ja Katrinile kalli abikaasa ja isa

Jaan Mäelti
surma puhul.

Tabasalu Lasteaed Tibutare pere

Avaldame sügavat kaastunnet Heljole õe

Elleni
surma puhul.

Eve, Riina, Anne ja Enn

Avaldame kaastunnet Merike Ollinile
abikaasa ning meie hea kolleegi

Jaan Ollini
lahkumise puhul.

Greiner Packaging AS

REKLAAM

www.aiad-varavad.ee

- Aiaehitus (puit, paneel- ja võrkaiad)
- Väravate paigaldus (jalg-, tiib- ja liugväravad)
- Värava automaatika (müük / paigaldus / hooldus)

info@aiad-varavad.ee tel: 59 18 00 20

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- Katuste pesu ja värvimine
- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värsket välisilme
- Küsi hinnapakumist:

tel: 53 329 176
info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

AKNAKATE
www.aknakate.ee

Sinu müügiesindaja Haaberstis

Kärolin Luhasoo
+372 566 33 807
karolin@aknakate.ee

Rulood
Tekstiilkardinad
Sääsevõrgud
Terrassimarkiisid

Eksklusiivsed päikesevarjud pikkadeks aastateks
Kaitsevad nii vihma kui päikese eest

www.päikesevari.ee

**SINU MAAKLER
HARKU VALLAS**

Ketlin Jundas
5628 9389

Meid kliendid soovivad

UUSMAA
KINNISVARABÜROO

www.uusmaa.ee

Kuldsed Kaed
Puhastus- ja hooldusteenused

SINU PARTNER PUHASTUSALAL

KOGEMUS AASTAST 1995

KOOLITATUD TÖÖTAJAD

TASUTA NÕUSTAMINE

www.kuldsedkaed.ee
+372 661 1600
info@kuldsedkaed.ee

Tarmo Roostalu
Müügiesindaja
tellimused@kuldsedkaed.ee
+372 5817 0720

Ra.Jy.Puu OÜ

Tisleritööd: trepid, mööbel (k.a. köögmööbel), saunad, aiamaad.

Kõik täispuidust vastavalt Teie soovidele

Näidispildid leiate Facebookist ra.jy.puu oü
ja www.ra.jy.puu.ee

Kontakt: info@ra.jy.puu.ee +372 52261 05
+372 56679441

TEHNIKAKESKUS.EE
müük • hooldus • remont • rent

Toome Sinu muruniiduki, murutraktori ja trimmeri ise hooldusesse!

HOOLDUS-KAMPAANIA

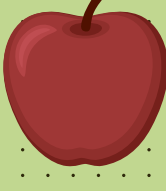
Harku vallas edasi-tagasi transport alates **10 EUR**

Kampaaniainfo: tel: 51 900 402
www.tehnikakeskus.ee

LÕIKAN ÕUNAPUID

info@nemliher.eu
5809 0915

PUIT KINNISVARA

ERAMAJADE EHITUS

5595 4609
puittinnisvara@gmail.com

AUTODE KOKKUOST!
Ostame kõiki sõidu-keid ja töömasinaid!
Võib pakkuda remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema arvel, ülevaatus ega kindlustust! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane! TEL. 5457 5055

OST

Harku Valla Teataja

REKLAAMI VÕI KUULUTUSTE TELLIMINE

vallaleht@harku.ee
5556 5434

MOOTORSAAG CS-420ES
369 € **319 €**

MOOTORSAAG CS-390ESX
489 € **439 €**

MOOTORSAAG CS-501SX
599 € **535 €**

5-AASTANE TARBIJAGARANTII
KVALITEETNE JAAPANI AIA- JA METSATEHNIKA

TEHNIKAKESKUS.EE

Haapsalu mnt 57, Keila
E-R 8-18, L 9-14

aiatehnika ekspertid.ee

ECHO

